

Injüli Yühanna Tafa'da tumma

Yühanna aga tafiini tiya Yasu ana ka kadu na ö'dö kada'baaga kafünü eera no. I'i eema tumma ma eema keefe ma Yasu ka talinggo no nja talaadene tanno iini ka tamana a kadu no. Yühanna anangnga kadu ka tussu a'da Yasu i'i ya ömö'di dhorro i'i ya Masala afe'de.

Sorne ala angnga a'da Yasu ya tumma tanno Masala nja tumma ma tö'dö ka 'büdhülü. Yühanna ya tatambeese ya ümmünü i'i a'da dhünggü ma Masala, ala angnga a'da inde niini kara tatirri tanno ara ta'duga tatoroko ma 'büdhülü. Yasu i'i ya Almasihi ya nagane'bi ma 'billi kadageema tumma tö'dö ma 'billi tanno iini. Yühanna eema tumma ma tasaasa tanno Yasu ka kadu tanno iini nja tumma ma ta'baga eege ka nanggeedi taamu kungngo a'da üfürü tümü adene (Yühanna 13—17). Abünnünja ku'bu afiki'dö ka inde aala oona niini a kadu tanno iini a naguuru kadhabbu (Yühanna 18—21).

Tumma na Masala ka tuu'da

¹ Ka dhidha kaganna tumma kide, a tumma taganna ka Masala, a tumma eege ka Masala.

² I'i ka dhidha aganeene nja Masala.

³ Eema nye'd'de ö'dö ndama iini, üürü taalo i'i taalo eema adaganna kide.

⁴ Tefe ka 'dī kungngo iini, a tefe ka 'dī niini tamana töyeene a kadu nye'd'de.

⁵ A töyeene ada ka talüllü, a talüllü taalo kambaanya türü na töyeene.

⁶ Ömö'dī inggide adele oona ana eere a'da Yühanna, a Masala ka kürünü i'i.

⁷ I'i ö'dö teema tumma ma töyeene tammo iini ka tadinö kide no co kadu amang kene tamma ka Masala in'dilī ndama tumma tanno iini.

⁸ I'i ka eyi tiya iini taalo a töyeene, i'i ö'dö teema tumma ma töyeene sugi.

⁹ I'i ya töyeene tanno dhorro no, kö'dö ka 'büdihülü ma tanangnga töyeene ka kadu ka oona.

¹⁰ Aganna ka 'büdihülü, a Masala tarü'bü 'büdihülü ana i'i, a kadu ma 'büdihülü taalo kussu i'i.

¹¹ Ö'dö ka kadu ma anya tammo iini, lakiini kadu niini taalo kamma kini.

¹² Lakiini kadu na amma kini no, nja tanno kamma ka eere tiya iini no, anangnga tauugaara eene kada laala ma Masala.

¹³ Eege no taalo kageenedene ndama tuu'da nja eriidö kitaalo kageenedene ndama miide lakiini kageenedene ndama Masala.

¹⁴ A tumma ta ömö'dī adaganeene nja angnga, angnga tadinö ka tidhindhī tanno iini, tidhindhī na 'Bii'bala ya ungodho ya, ya ö'dö ndama Pupa adigine a türü nja timin'da.

¹⁵ Yühanna ijöögö, adageema ko'd'do iki a'da, "Ömö'dī yeede ka takiki a'da ara tö'dö kede keere ya i'i yungngo, i'i idhindhī adagii'bi a'a

kudumma iini ka taganeene a'da naleefe a'a takitaalo.”

¹⁶ Adigi baraka ma türü tanno iini kaja ka oona, adadigine türü kaja kide turi.

¹⁷ Kudumma Masala manangnga seriye a Müüsa ö'dö iini angnga, lakiini türü nja timin'da tanno dhorro no kö'dönja angnga ndama Yasu Almasihi.

¹⁸ Taalo ömö'di ma tadinö ka Masala, lakiini Masala ma unggodho ma 'Bii'bala ya unggodho ya, ya ka Pupa ka tügüle ya i'i yungngo anangnga oogo ka tussu adene.

*Tumma na Yühanna ya tatambeese ya
(Matta 3.1-12; Murkus 1.2-8; Lüüka 3.15-17)*

¹⁹ A tumma na Yühanna ka tiraana no eege kungngo a Yahüüdü kagürünü ka'boge nja Lawiin ndama Örsaliim ma co tindini i'i, “O'o na mada?”

²⁰ Ütü ka tamma itaalo a'düsünügi, iki a'da, “Taalo a'a na Almasihi.”

²¹ Kikiri ka tiki iini, “O'o na mada ma? O'o na İliya?”

Iki, “Taalo a'a na İliya.”

Kiki iini, “O'o na ne'bi?”

Iki eene, “Kaw.”

²² Keere kungngo kikiri ka tiki iini, “O'o na mada, amang kidi tapadaga tumma co ka kadu tanno kürünü unggongo no. Niki o'o ka eyi tiya yüüdü nya?”

²³ A Yühanna tiki,
“Abbü ömö'di takeere ka dhüile,

'Aaga indinaana fiini ka Uugaara ku'bu, ka tadhidho,' " afa ma tiya ne'bi Asaiya ka tiki ya kungngo.

²⁴ A naFariisi eege kungngo kagürünüdene.

²⁵ Kikiri ka tindini Yühanna kiki iini, "Üürü taalo o'o na Almasihi, nitaalo na İliya, nitaalo na ne'bi o'o nambeese kadu amana?"

²⁶ A Yühanna tiki eene, "Ara a'a tambeese a 'biiidi, lakiini ömö'di ungngo ada ka söödö ada katitaalo kussu i'i.

²⁷ I'i yungngo a tö'dö kede keere taalo a'a natambaanya tinggili meena ma egüide tiya iini."

²⁸ Tumma no kalinggo adene ka Beet Aniya ka nda'da ma Ri ma Ürdün kita Yühanna ka takambeese kide ya.

Yasu i'i ya dhünggü ma Masala

²⁹ Ka taka tökönö a Yühanna taasala Yasu ka tunggunu kini, ikiri ka tiki, "Aaga assa ka dhünggü tiya Masala ya ara ta'duga tatoroko ka 'büdhülü ya i'i yungngo.

³⁰ I'i yungngo eede ka tageema tumma miini a'da, 'Ömö'di inggide atö'dö kede keere kudumma iini aganna eede kidha adhabbu a'a.'

³¹ Taalo a'a nakussu i'i, illi a'a nö'dö tambeese a 'biiidi amang kini tatele oona a kadu ma Israyil."

³² İkiri Yühanna ka adinö kide iki, "Niji a'a Korongore ka öö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do afeene nja ndalambo idhi kini ka oona.

³³ Taalo a'a nara tagussu i'i, illi ömö'di ya kürünü a'a ka öö'dö tambeese a 'biiidi ya, iki a'a

a'da, 'Ömö'di yüüdü ka tasala Koronggore ya ka tidhi kini ka oona ütü kide ya, i'i yungngo ara tambeese a Koronggore tiya Insili ya.'

³⁴ A'a nadinö kini nussu a'da 'Bii'bala ma Masala i'i ya miini."

Kadalaadene na Yasu na dhidha no

³⁵ Ka taka tökönö a Yühanna ta'dingnge afe'de nja kadalaadene tanno iini na eera no.

³⁶ Kini ka tasala Yasu ka öö'dö adigaala, a Yühanna tasala i'i iki, "Aaga assa ka dhünggü ma Masala."

³⁷ A kadalaadene na eera no taföönyö iini ka teema, kikirī ka turna Yasu keere.

³⁸ A Yasu tassa keere, asala eege kato'd'do kini keere, ikirī ka tiki eene, "Kasaasa aaga minna?"

Kiki, "Rabi" (a'da Tatalaana), "'di yüüdü ing-giga?"

³⁹ İkirī ka tiki eene, "Aaga ö'dö aaga co tassa co." Kikirī ka co kateefe tassa kita iini ka tanna kide kita, kadaganeene nja iini ka uuru tanno miini no, amuru ma siiya.

⁴⁰ A könö ana ka kadalaadene tanno eera no kaföönyö tumba na Yühanna kuurna Yasu keere no, ana eere a'da Andraws örre ya Samaan Bütrüs.

⁴¹ Niimö ya Andraws ka talinggo ka dhidha ya i'i aduna örre yiini Samaan iki iini, "Kaduna ungnö Almasiya" (a'da Almasihi).

⁴² Öö'dö ana i'i a Yasu, ikirī Yasu ka tassa kini iki, "O'o na Samaan 'bii'bala ya Yühanna, ara o'o tana eere a'da Kifa" (a'da 'dokon'da).

Yasu ümmünü Filibüs nja Nasanayil

43 Aga taka ka ndaadha ya a Yasu tasaasa co Jaliil, ikiri ka tuna Filibüs, iki iini, “Aayu kede keere.”

44 A Filibüs, i'i ya ma Beet Sayida, anya ma Andraws nja Bütrüs.

45 A Filibüs taduna Nasanayiil, iki iini, “Kaduna unngö ömö'di ya Müüsa ka tarigiri ada ka sorne ma Masala nja sorne ma nagane'bi ya, Yasu 'bii'bala ya Yüüsif ya ma Nasira ya.”

46 A Nasanayiil tiki iini, “Nüimö ya a'diila inggide atö'dö ndama Nasira?”

A Filibüs tiki iini, “Aayu kolo tassa kide.”

47 Ka Yasu ka taasala Nasanayiil ka tunggunu kini ya, ikiri ka tiki iini, “Taga Israyil ya dhorro ya i'i yunggo taalo korokoro kide.”

48 A Nasanayiil tiki iini, “Nussu a'a nya?”

A Yasu tiki iini, “Nasala a'a o'o ka tüm'bü ma indiiye a'da üfürü Filibüs tagümmünü o'o.”

49 İkiri Nasanayiil ka tiki, “Tatalaana, o'o na 'Bii'bala ma Masala. O'o na Uugaara ma Israyil.”

50 İkiri Yasu ka tiki iini, “Namma o'o kudumma eede ka tiki a'da a'a nasala o'o ka tüm'bü ma indiiye. Ara o'o sa adinö ka eema adhabbu a tiya.”

51 İkiri ka tiki iini, “Tumma dhorro, ara a'a tadirina aaga, ara tiji 'dotombo'do ka tatafa'da, a kadhangga ma Masala tasirigö coo'do ka'dinggö ku'bu ka 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ka oona.”

2

Yasu a'bele 'büdi kada ngeeli

¹ Ka füngngö kanda iidoona ya, a tarna taganna ka Kaana ka Jaliil, a näämöö ma Yasu taganna kide,

² a kadu tagümmünü Yasu nja kadalaadene kaco ka tarna.

³ Ka kadu kanda 'duuru ngeeli ya, ikiri näämöö ma Yasu ka tiki iini, "Taalo ngeeli köreene kene."

⁴ A Yasu tiki oono, "Ka aka mo, minna yüüdü nja a'a. Küfürü uuru neede tö'dö."

⁵ A näämöö ma Yasu tiki a kadu tanno alinggo no, "Näämöö yiini ka tiki aaga a'da aaga talinggo ya aaga linggo."

⁶ A nadhafala kinggide ka iidümmü kafünü unggodho, kagalinggo adene a misä, kadu ma Yahüüdü ka tadaada kagodene a nadhafala, aya tadigine a 'biidi dhabbu.

⁷ Ikiri Yasu ka tiki a kadu tanno alinggo no, "Aaga tigi nadhafala a 'biidi," kikiiri ka tigaana ö'dö ka niinöö miini.

⁸ Ikiri ka tiki eene, "Bitingngö aaga indi ökönö aaga tunggo co uugaara ma linggo." Kikiiri ka tinya iini.

⁹ Kini ka tagolo 'biidi ata'bele kada ngeeli ya, a'da taalo ussu a'da kö'dö ndama kiga, lakiini kasaga na amana ngeeli a kadu no, eege kungngo kussu, adagümmünü tatarna yeene.

¹⁰ Iki iini, "Kadu 'do kamana ngeeli na itoto no a kadu ka dhidha, a kadu kandaaya kide ya, kikiiri kamana na 'biidi no eene. Lakiini nagala o'o ka afa ka ngeeli tanno itoto no, na o'o sa ka öö'dö iini 'bitingngö adha."

¹¹ Yasu ala eema keefe nja türü nja tñdhindhñ tanno iini a kadu ka Kaana ka Jaliil ka dhidha a kadalaadene niini tadinö kide kamma kini.

¹² Ndama kannu a Yasu tasülü ku'bu nja nñimö tammo iini nja nagöre tanno iini nja kadalaadene tanno iini kaco Kafarnahööm, kagünü kide a füngngö idhilli.

Yasu asoro kadu na anadene no ka la ma Masala

(Matta 21.12-13; Murkus 11.15-17; Lüüka 19.45-46)

¹³ Aga Taanyara ma Tada'da ka Erñidö ma Yahüüdü kanda kete ya, ñkirñ Yasu ka sirigñ co Örsaliim.

¹⁴ Aduna kadu ka la ma Masala, kanadene ana eefo nja kidheefele nja alambo, a'da kadu na aregere gürüüsü no kungngo kemmi ka naterbeesa.

¹⁵ ñkirñ ka takaaya feeri ma naaru adaga-soro eege ka 'booro ma la ma Masala nye'd'de kungngo, nja kidheefele nja eefo apudu naterbeesa ku'bu asanaana gürüüsü ya kadu tanno aregere no.

¹⁶ ñkirñ ka tiki a kadu tanno kanadene ana alambo no, "Aaga 'duga eema ya kita, aaga fa tanangnga 'dñ ya Pupa tiya eede ka ta'buugu ma tanadene."

¹⁷ A kadalaadene niini tagñgñ eene katiki a'da, "Ka Masala, tasaasa ma la tiya üüdü kagu'du a'a ka eedi."

¹⁸ ñkirñ Yahüüdü ka tiki iini, "La türü ungnö nñidñ ka tussu iini a'da ara o'o talinggo tumma no?"

19 İkirı Yasu ka tiki eene, “Aaga arüdü la ma Masala ya na a'a sa ka arü'böönö a füngngö iidoona.”

20 A Yahüüdü tiki, “La ma Masala ya, arü'bü adene a nagürüünü a kadu keera kafünü kide ka iidümmü afünü ungodho (46), na o'o sa ka tarü'böönö a füngngö iidoona nya?”

21 Lakiini la ma Masala ya Yasu ka teema tumma miini ya, eema tumma ma tuu'da tanno iini.

22 A kini ka fikı'dö ndama inde ya, a kadalaadene niini tagügi tumma no, kamma ka tumma ma sorne ma Masala nja tumma tanno Yasu ka tatiraana no.

23 Kini ka taganna ka Taanyara ma Tada'da ka Erüdü ka Örsaliim ya, a kadu tamma ka eere tiya iini kadhabbu kene ka tadınö ka türü ma eema tiya iini ka talinggo keefe ya.

24 Lakiini Yasu taalo üürü kene ka oona kudumma iini ka tussu kadu nye'd'de kunggo.

25 Kudumma iini taalo ama ömö'di ka tirina tumma ömö'di iini, kudumma iini ka tussu nangeedi na kadu.

3

Yasu alaana Niködimus

1 A 'bitingngö taga Fariisi inggide uugaara ma Yahüüdü ana eere a'da Niködimus, i'i ya ta'ba ma naFariisi.

2 Unggeene ooso kunggo aco ka Yasu iki iini, “Rabi, (a'da Tatalaana) kussu ungnö a'da o'o na tatalaana ya ö'dö ndama Masala ya. Taalo ömö'di ma tambaanya talinggo eema keefe afa

ma tiya üüdü ka talinggo ya itaalo illi ka Masala ka taneene nja iini.”

³ A Yasu tiki iini, “Ara a'a tadirina tumma o'o dhorro, taalo ömö'di ma tassa ka tauugaara ma Masala illi iini ka tageenedene afe'de.”

⁴ A Niködimus tiki iini, “Ara ömö'di teenedene nya iini ka tadhabbu? Atapadaga ka nïimö ka feelü assa ka teenedene afe'de?”

⁵ A Yasu tiki, “Ara a'a tadirina tumma o'o dhorro, taalo ömö'di ma tara co ka tauugaara ma Masala illi kini ka teenedene ndama 'büidi nja Koronggore.

⁶ Ömö'di ya ageenedene ndama tuu'da ya i'i ya tuu'da, lakiini ömö'di ya ageenedene ndama Koronggore ya i'i ya koronggore.

⁷ Fa tadhere ka tumma tanno eede ka tiki o'o no a'da, 'Aaga teenedene afe'de.'

⁸ Tanya küsö co kita eene kasaasa, aaga taföönyö tiisö miini, lakiini aaga sa katitaalo kussu kita eene köö'dö ndama iini kita, aaga taalo kussu kita eene küsö co, nggeege kafeene nja ömö'di tiya ara teenedene ndama Koronggore ya.”

⁹ A Niködimus tiki, “Tumma no katalinggo adene nya?”

¹⁰ A Yasu tiki iini, “O'o no tatalaana ma Israyil, na o'o sa ka titaalo nussu tumma no?”

¹¹ Ara a'a tadirina tumma o'o dhorro, keema ungngo nïimö yïidi ka tussu ya, ungngo tadirina nïimö yïidi ka tadinö kide ya, illi aaga taalo kamma ka tumma tanno iidi.

¹² Nageema a'a nja aaga ma eema ma 'büdhülü aaga taalo kamma, ara aaga tamma nya kede kara tema nja aaga ana eema ma 'dotombo'do?”

13 Taalo ömö'di ma tasirö 'dotombo'do illi 'Bii'bala ma Tadü'd'dü i'i yungngo ö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do.

14 Afa ma tiya Müüsa ka taga'dala ni ko'do ka dhüile kungngo ya, ara 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ta'dinanja ko'do nggeege,

15 amang ka kadu tanno amma kini no taluna tefe ka 'di ta'billi.

16 “Kungngo Masala masaasa kadu nye'd'de, mikiri ka kürünü 'Bii'bala yoono ya ungodho ya, amang ka kadu tanno amma kini no tafa taama, lakiini kataluna tefe ka 'di ta'billi.

17 Taalo Masala magürünü 'Bii'bala yoono ka kadu a'da ümmü ege, lakiini moonoo ka toolona kadu ana i'i.

18 Ömö'di ya amma ka 'Bii'bala ya, taalo ara tahükümüdene, a ömö'di ya taalo amma kini ya, ümmü adene, kudumma iini taalo amma ka 'Bii'bala ma Masala tiya ungodho ya.

19 A tahükümü no, kudumma töyeene kö'dö ka 'büdhülü, illi kadu ka asaasa talüllü ka tagii'bi töyeene, kudumma eene ka talinggo eema ya toroko ya.

20 Ömö'di ya linggo eema ya toroko ya anu ka töyeene, itaalo ara co ka 'buugu tiya öyeene ya, kudumma eene kari'ba a kadu katiji eema yiini ka talinggo ya.

21 Lakiini ömö'di ya alinggo eema ya dhorro ya, anna ka 'buugu tiya öyeene ya, amang ka kadu tiji linggo niini kussu a'da fiini ma Masala i'i ya miini.”

Yasu nja Yühanna tiya Tatambeese ya

22 İkirî Yasu ka tunggeene aco anya ma Yahüüdiya nja kadalaadene tanno iini, adaganna kide nja eene atagambeese eege.

23 A Yühanna takambeese afe'de ka Een Nün, kete ma Saliim, kudumma 'büüdi ka tadhabbu kide, a kadu ticci ka tambeesedene kide.

24 A'da aleefe Yühanna üfürü co ka tabuusu.

25 A taga Yahüüdü ta'bununjaana ku'bu ka tumma nja kadalaadene tanno Yühanna, kudumma tagunaana ma taanyara.

26 Kikirî ka öö'dö ka Yühanna kiki iini, “Rabi, (a'da Tatalaana) ömö'di ya aganna ka nda'da ma Ürdün nja o'o ya yüüdü ka tageema tumma miini ya, inni kanna ambeese, a kadu ticci kini kide.”

27 A Yühanna tiki eene, “Taalo ömö'di ma ta'duga niimö ün'dügüngngö illi ka Masala ka anangnga iini ndama 'dotombo'do.

28 Aaga ka nanggeyi tanno ada kaföönyö aaga eede ka tiki a'da, 'Taalo a'a na Almasihi, illi a'a nagürünüdene kini kidha.'

29 Ömö'di ya arna ya i'i yungngo a nyori ma aka. A teefe ma tatarna i'i a'dingnge atoodo ka tumma tanno iini adhodho kini ka föönyö tumma niini, a 'bitingngö dhodho neede ka ndafaradene kudumma iini.

30 I'i ama tasisigi co aadha, ara a'a ka tapap-ataga keere.”

Ömö'di ya ö'dö ndama 'dotombo'do ya

31 Ömö'di ya öö'dö ku'bu ndama oo'do ya, i'i yungngo ka kadu kidha nye'd'de, ömö'di ya anna ka 'büdhülü ya, i'i ya ama 'büdhülü eema tumma ma kadu ma 'büdhülü. Aya ö'dö

ndama 'dotombo'do ya i'i yungngo ka kadu kidha nye'd'de kungngo.

³² Eema tumma niini ka tadinö kide adaföönyö no, lakiini taalo ömö'di unggodho kungngo amma ka tumma tanno iini.

³³ Ömö'di ya amma ka tumma tanno iini ussu a'da tumma na Masala ka dhorro.

³⁴ Ömö'di ya Masala ka kürünü i'i ya, eema tumma ma Masala, kudumma Masala manangnga Koronggore a kadu a'da taalo faana kide.

³⁵ A Pupa asaasa 'Bii'bala ümmünü eema iini ka niisö nye'd'de kungngo.

³⁶ Ömö'di ya amma ka 'Bii'bala ya ara taduna tefe ka 'di ta'billi, ömö'di ya taalo amma ka 'Bii'bala ya, taalo ara tassa ka tefe ka 'di, ara tütü ka tapusu adene ma Masala.

4

Yasu nja aka ma Samira

¹ A naFariisi taföönyö a'da Yasu alaana kadalaadene ambeese eege kadhabbu a kadu tanno Yühanna.

² Tumma dhorro Yasu ka eyi tiya iini taalo akambeese, lakiini kadalaadene niini eege kungngo kagambeese kadu.

³ Ka Yasu ka tussu tumma no ya, ungeene ka Yahüüdiya afada aaco Jaliil.

⁴ I'i ama tunggeene adho ka Samira.

⁵ Ö'dö ka anya ma Samira mana eere a'da Sukar, makete ka 'buugu tiya Yaguub ka anangnga a 'bii'bala tiya iini Yüüsif.

6 Össe ma Yaguub makete kita miini kita, aga Yasu ka tagunggeene agi'di, ikiri ka temmi ka tinggini ma össe ka uuru ka teene.

7 Aka ma Samira mö'dö ma tindi 'biidi, ikiri Yasu ka tiki oono, "Nya 'biidi a'a nooye."

8 Kudumma kadalaadene tanno iini ka ungueene kaco tana eema ma taguri ka anya.

9 Mikiri aka ma Samira ka tiki iini, "O'o na taga Yahüüdü a'a na madaga Samira, o'o saga asaasa 'biidi kede a'da nooye nya?" Kudumma Yahüüdü taalo kunggunaana koono nja kadu ma Samira.

10 Ikiri Yasu ka tiki oono, "Küdü ka tussu eema ya Masala ka amana a kadu ya, na o'o tagussu ömö'di ya arangnga 'biidi küdü a'da ooye ya, ara o'o takindini a'a ara a'a takinya 'biidi ma tefe ka 'di o'o."

11 Aka tiki iini, "Ka ömö'di eede, taalo rembe küdü, össe tadhonggoro na o'o sa taluna 'biidi ma tefe ka 'di kiga?"

12 Pupa yidi Yaguub anangnga össe mo ungnge adakooye 'biidi kide i'i nja laala tiya iini nja eema ma erüdü tiya iini, o'o nagi'bi Yaguub?"

13 A Yasu tiki oono, "Ömö'di ya tooye 'biidi ya ara tenege tagu i'i afe'de,

14 lakiini ömö'di yeede ka tinyi 'biidi iini ooye ya, taalo tenege ka tagu i'i afe'de turi. A 'biidi yeede ka tinya iini ya ara ta nduguli ma tefe ka 'di kini ka oona ta'billi."

15 Aka tiki iini, "Nya 'biidi ya a'a ömö'di eede, amang ka tenege tafa tagu a'a nafa tö'dö tügü 'biidi kita."

16 Iki oono, “Kolo tümmünü nyuri yüüdü na o'o sa ka tafada nöö'dö kita.”

17 Aka tiki, “Taalo nyuri eede.”

A Yasu tiki oono, “Tumma dhorro eege kungngo üüdü ka tema a'da, 'Taalo nyuri üüdü,'

18 kudumma naganyori kada kanna küdü kiidümmü, aya küdü 'bitingngö ya taalo nyuri yüüdü i'i ya miini a tumma nüüdü ka timin'da.”

19 Aka tiki, “Niji o'o kada ne'bi ömö'di eede.

20 Kafaafa ma unngo kagümmü Masala ka 'dikinya tammo, aaga na Yahüüdü no tiki a'da, Örsaliim 'buugu ma tümmü Masala kide.”

21 A Yasu tiki oono, “Amma ka tumma tanno eede aka, uuru kinggide aaga sa ka tümmü Pupa taalo ka 'dikinya tammo alla ka Örsaliim.

22 Aaga na ma Samira no kamma aaga ka nïimö tiya ada ka titaalo kussu ya, unngo na Yahüüdü no kümme unngo nïimö yüüdi ka tussu ya, kudumma toolona ka tö'dö ndama Yahüüdü.

23 Lakiini uuru kinggide kara sa köö'dö eege kungngo kandö'dö 'bitingngö a kadu na ümmü Masala timin'da no kasa ka tümmü Pupa a koronggore nja timin'da, eege kungngo ka kadu tanno ümmü Pupa ka asaasa eege no.

24 Masala ma Koronggore, a kadu na ümmü oogo no, kümmöönö a koronggore dhorro.”

25 Aka tiki iini, “Nussu a'a a'da Almasiya (ana eere a'da Almasihi) atö'dö. Kini ka tö'dö ara tadirina eema unngo in'dili kungngo.”

26 A Yasu tiki oono, “A'a nungngo neema nja o'o kungngo a'a namiini.”

27 Amussu kungngo ya ikiri kadalaadene niini ka tafada, kaduna i'i ka teema nja aka kadhere. Lakiini taalo ömö'di ana kene iki iini a'da, "Nasaasa o'o minna kono?" nja iini ka tiki a'da, "Neema o'o nja oono amana?"

28 Aka tinyi see'de ma 'bidi yoono ku'bu mara tapadaga co anya miki a kadu,

29 "Aaga kö'dö aaga tassa ka ömö'di tiya adirina eema yeede ka tagalinggo ya nye'd'de kungngo. Taalo tanggaaga ta Almasihi i'i ya miini?"

30 Kikiri ka öö'dö kürö ndama anya köö'dö ka kini.

31 Kita miini kita ya, ikiri kadalaadene ka tiki a Yasu, "Tatalaana agu eema."

32 Ikiri ka tiki eene, "Kuri ungngo eede ka kuri taalo aaga kusu i'i."

33 Kikiri ka tindini ajeene kiki, "Ö'dö ömö'di ana eema ma kuri iini?"

34 A Yasu tiki eene, "Kuri yeede a'da nalinggo linggo na ömö'di tiya agürünü a'a ya natimö eege.

35 Taalo aaga kiki a'da, 'A nagatereene ka egiisö a kadu sa karaana'? Ara a'a tiki aaga, aaga afa'da iye aaga tassa co nasigeene asa migile tarume masa ta'bassa ma tasaasa taradene.

36 A tatarana ma migile ara ta'duga faana yiini, awagaana migile koono ma tefe ka 'di ta'billi, ömö'di ma siga tadhodho nja ömö'di tiya araana ya.

37 A tumma na adiridene no tö'dö dhorro a'da, 'Ömö'di öccö adiniigi aya taraana.'

³⁸ Nagürünü a'a aaga a'da aaga co tara migile ka siga tanno ada katitaalo kadhügürü iini no, ömö'di könö agadhügürü iini aaga tara migile ma dhügürü tiya iini.”

Kadu ma Samira kadhabbu kamma ka Masala

³⁹ A kadu ma anya ma Samira kadhabbu kamma kini ka tumma tanno oono ka tirina eene no, kudumma oono miki a'da, “T'i ya tirina eema yeede ka tagalinggo ya nye'd'de kungngo.”

⁴⁰ A kadu ma Samira köö'dö kini kiki iini a'da, aneene nja eene, ikiri ka taganeene nja eene afüngngö eera.

⁴¹ A kadu na amma kini no tadhabbu kudumma eene kataföönyö tumma niini.

⁴² Kiki aka, “Taalo ungnö kamma kudumma iidi ka taföönyö küdü sugi, lakiini ungnö kaföönyö, ungnö tadinö kide ma eyi tiya iidi ungnodho ungnö, ungnö tussu a'da ömö'di ya i'i ya Tatoonona ma kadu ma 'büdhülü timin'da.”

Yasu oolona 'bii'bala

⁴³ Ka Yasu ka ndiyyü füngngö eera ya, ikiri ka tunggeene aco Jaliil.

⁴⁴ (A Yasu ka eyi tiya iini iki a'da, “Taalo ne'bi asaasadene ka anya tammo iini.”)

⁴⁵ Kini ka ndala Jaliil ya, a kadu miini tada'da i'i kudumma eene ka taganna ka Örsaliim ka Taanyara ma Tada'da ka Erüüdö ma Yahüüdü kadadinö ka eema tiya iini ka tagalinggo ya in'dili kungngo.

46 İkirî ka öö'dö ka Kaana ka Jaliil kita iini ka ta'bele 'biidi kada ngeeli ya. Ömö'di ma Kafarnahööm ya alinggo nja uugaara ya, a 'bii'bala tiya iini ka tamaara.

47 İkirî ka föönyö a'da Yasu ö'dö ka Jaliil ndama Yahüüdiya ya, İkirî ka öö'dö kini, asaasa i'i a'da öö'dö ka Kafarnahööm oolona 'bii'bala yiini kini ka ndakete ka teyi.

48 İkirî Yasu ka tiki iini, “Taalo aaga ka tamma illi aaga tiji türü nja eema keefe.”

49 İkirî ömö'di ka tiki iini, “Ka ömö'di eede, aayu ku'bu a'da üfürü 'bii'bala yeede teyi.”

50 İkirî Yasu ka tiki, “Unggeene! 'Bii'bala yüüdü efe ka 'di.” Ömö'di tamma ka tamma tanno Yasu unggene.

51 Kini ka tunggeene ka fiini ya, İkirî ka toreene nja kadu tanno alinggo nja iini no kiki iini, “'Bii'bala yüüdü adinö.”

52 İkirî ka tindini ege, “A'diila aada?”

Kiki iini a'da, “Ka ooso uuru ka teene, i'i yungngo a 'bürüdü ka taadha kini.”

53 A pupa ma 'bii'bala tagiigi a'da tamana ya Yasu ka tiki iini a'da, “Adinö 'bii'bala yüüdü.” İkirî ka tamma kini nja kadu ma 'di tiya iini.

54 Eema yiini ka tagalinggo a türü teera kini ka öö'dö ka Jaliil ndama Yahüüdiya.

5

Yasu oolona mügüre

1 Ka uuru tökönö, a Yasu tunggeene asirigö co Örsaliim ka taanyara ma Yahüüdü.

2 Ka Örsaliim kete ma ñnye ma kidheefele dhömbö inggide napese kïidümmü, a kadu ma Yahüüdü kümmünü i'i a'da Beet Saiyda ya.

3 A kadu na maara no ka tinggini ma napese no, kisinsoro nja tanno sogo'do no nja namügüre [ka'dana ka 'büüdi a'da atinggï'di.

4 Kudumma tadhanga ma Uugaara ka ta'barda ka 'büüdi atinggï'di. Ömö'di ya tafiri ka 'büüdi a'da atinggï'di ya, ömö'di ya 'bardaga ka 'büüdi ya, ara toolonadene ka maara tammo agu i'i mo.]

5 Ömö'di inggide akamaara a nagürüünü kukumu ömö'di kaco iisine kafünü kide iidümmü afünü iidoona.

6 Aga Yasu ka tasala i'i ka füngngö nggeege ya, ussu a'da illi ka maara, ñkiri ka tiki iini, "Nasaasa o'o ta'diila?"

7 Ömö'di ya maara ya tiki iini, "Ka ömö'di eede, taalo ömö'di ma ta'dinigi a'a co dhömbö a 'büüdi ka tatinggï'di na a'a tasaasa co, ömö'di öccö tadhe a'a."

8 ñkiri Yasu ka tiki iini, "Fiki'dö na'duga sekede yüüdü nunggeene."

9 Ömö'di tarooro ka'diila ka 'buugu miini kungngo a'duga sekede yiini unnggeene, a niimö ya 'do agalinggo adene ka uuru ma Sa'bidi,

10 ñkiri Yahüüdü katiki ömö'di tiya oolonadene ya, "Uuru ma Sa'bidi seriye iki taalo o'o nama tümmü sekede yüüdü kide."

11 ñkiri ka tiki eene, "Ömö'di ya nangnga a'a ka'diila ya iki a'da, 'Na'duga sekede yüüdü nunggeene.'"

12 Kikiri ka tindini i'i, "Mada i'i yungngo iki o'o a'da na'duga sekede yüüdü nunggeene?"

13 Ömö'di taalo ussu mada i'i ya miini, kudumma Yasu ka talugu ka kadu tanno dhabbu no ka teene.

14 Keere kungngo ya, a Yasu taluna i'i ka la ma Masala iki iini, "O'o 'bitingngö sa o'o ta'diila, fa co talinggo eema ya toroko ya, ii'di nïmö tagu o'o dhindho."

15 İkiri ömö'di ka tunggeene aco adirina eema a Yahüüdü a'da Yasu i'i yungngo anangnga i'i ka'diila.

Tefe ka 'di a 'Bii'bala

16 İkiri Yahüüdü ka talinggo Yasu 'do kudumma iini ka tüüni tumma no ka uuru ma Sa'bidi.

17 İkiri Yasu ka tiki eene, "Pupa yeede alinggo a naganuuru na a'a talinggo afa miini kungngo."

18 A Yahüüdü takogoona ma tasaasa tiidi Yasu, taalo kudumma iini kanu ka tumma ma Sa'bidi sugi, lakiini i'i iki afe'de a'da Masala a Pupa tiya iini ümmü eyi yiini kada köje nja Masala.

19 İkiri Yasu ka tiki eene, "Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, taalo 'Bii'bala ma tambaanya talinggo nïmö unggodho i'i, alinggo eema yiini ka adinö ka Pupa tiya iini ka talinggo ya, a nïmö ya Pupa ka talinggo ya ara 'Bii'bala talinggo afa miini kungngo.

20 Yungngo a Pupa ka asaasa 'Bii'bala alaala i'i ka eema tiya iini ka talinggo ya in'dili. Nggeege ara aaga tadhère kini kara tala eema iini dhabbu adagii'bi ya.

21 Afa ma Pupa ka tinci kadu ka inde amana eege keefe ka 'di, a 'Bii'bala tamana tefe ka 'di ömö'di tiya iini ka asaasa tanangnga iini ya.

22 A Pupa taalo a tümmü kadu ka eyi tiya iini, kudumma iini ka tümmünü tauugaara a 'Bii'bala.

23 Amang ka kadu nye'd'de tafünügü 'Bii'bala ko'do afa meene katafünügü Pupa ko'do, a ömö'di ya taalo afünügü 'Bii'bala ko'do ya, i'i taalo atafünügü Pupa ya agürünü i'i ya.

24 “Tumma dhorro eede ka tadirina aaga, ömö'di ya föönyö tumma neede amma ka ömö'di tiya agürünü a'a ya, ataluna tefe ka 'di ta'billi taalo a tahükümüdene, kudumma iini ata'da ka inde aco ka tefe ka 'di.

25 Tumma dhorro eede ka tirina aaga, uuru kinggide kassa ka öö'dö eege kandö'dö 'bitingngö, a kadu na aaya no kassa ka föönyö tumma na 'Bii'bala ma Masala, ömö'di ya toodo kini ya a tefe ka 'di.

26 Afa ma Pupa ka eefe ka 'di ka eyi tiya iini, i'i anangnga tefe ka 'di a 'Bii'bala ka eyi tiya iini.

27 Ümmünü tauugaara iini ka nüsö ma tümmü kadu, kudumma iini kada 'Bii'bala ma Tadü'd'dü.

28 “Aaga fa tadhère ka tumma tanno, uuru kinggide kassa ka öö'dö a kadu no ka naala ma oofa no kassa ka föönyö tumma niini nye'd'de kungngo,

29 a kadu na kalinggo eema ya a'diila ya, kafiki'dö ndama inde kaco ka tefe ka 'di, a kadu na linggo tatoroko no kafiki'dö ndama inde kaco ka hetti.

³⁰ Taalo a'a nara tambaanya tüüni niimö ndama eyi tiya eede, a'a nüüni afa meede ka aföönyö ya, tahükümü neede ka dhorro taalo üüni ada kadu ku'bu, kudumma eede taalo nasaasa niimö ma eyi tiya eede, lakiini tasaasa ma eyi tiya ömö'di tiya agürünü a'a ya.

Teema tumma ma Yasu

³¹ “Eede ka tageema tumma ma eyi tiya eede, ara tumma neede tagatoroko.

³² Ömö'di öccö inggide eema tumma ka üüdü ma a'a, nussu a'a a'da tumma niini ka teema ma a'a no ka dhorro.

³³ “Kagürünü aaga kadu ka Yühanna, adagadünnü tumma na dhorro no.

³⁴ Taalo a'a namma ka tumma tanno kadu, lakiini a'a neema tumma no ada amang kada toolonadene.

³⁵ Yühanna aga lamba tammo afinne ma öyeene mo, aaga tasaasa tadhodho a töyeene tanno iini ana ndanaaya ka unggodho.

³⁶ “Tumma ma a'a kadhabbu a tanno Yühanna. Kudumma linggo tanno Pupa ka tanangnga a'a a'da natüimö no, eege kungngo eede ka talinggo eema a'da Pupa agagürünü a'a.

³⁷ A Pupa ya agürünü a'a ya ka eyi tiya iini, ageema tumma ma a'a. Taalo aaga kaföönyö 'bugeyi yiini alla aaga tadinö ka oona tanno iini,

³⁸ a tumma niini titaalo ada ka nanggeedi, kudumma ada ka titaalo kamma ka ömö'di tiya iini ka agürünü ya.

³⁹ Aaga tüiri kasorne kudumma ada katiki kide a'da tefe ka 'di ta'billi kinggide, lakiini eege kungngo keema tumma ma a'a,

⁴⁰ lakiini aaga taalo kasaasa tö'dö kede amang kada taluna tefe ka 'di.

⁴¹ “Taalo a'a narangnga tafününja ko'do ka kadu,

⁴² kudumma eede ka tussu aaga. Nussu a'da tasaasa ma Masala kitaalo ada ka nanggeedi.

⁴³ Nö'dö a'a ana eere ma Pupa tiya eede, aaga taalo kamma kede, lakiini ka ömö'di tökönö ka tö'dö ana eere tiya iini ya, ara aaga tamma kini.

⁴⁴ Ara aaga tamma nya ada ka tafünügü njaana ko'do ungodho aaga, lakiini taalo aaga kasaasa takardha ku'bu aaga taluna tafünügünja ko'do na ö'dö ndama Masala tammo ungodho mo?

⁴⁵ “Aaga fa tiki kide a'da ara a'a tasigi aaga kidha ma Pupa. Ömö'di ya ara tasigi aaga ya inggide, Müüsa yaada ka takiki iye iini ko'do ya a'da i'i ara tasigi aaga.

⁴⁶ Kada ka tagamma ka Müüsa ya, ara aaga tagamma kede, kudumma iini ka tarigiri ada ka sorne ma a'a.

⁴⁷ Lakiini kada katitaalo kamma ka tumma tanno iini ka tarigiri no 'dee, ara aaga tamma ka tumma tanno eede nya?”

6

Yasu anangnga kuri a kadu na alif ka iidümmü (Matta 14.13–21; Murkus 6.30–44; Lüüka 9.10–17)

¹ Ndama kannu a Yasu tadigaala ka to ma Jaliil (mana eere a'da to ma Tabariya mo),

² a kadu turna i'i keere kadhabbu, kudumma eene ka tadinö ka türü tanno iini ka tüüni oolona kadu na maara no.

3 A Yasu tasirö 'ba'dakinya, emmi i'i nja kadalaadene tanno iini.

4 A uuru ma Taanyara ma Tada'da ka Erüüdö ma Yahüüdü kanda kete.

5 İkirı Yasu ka laga iıye ko'do asala kadu ka tunggunu kini kadhabbu, İkirı ka tiki a Filibüs, "Ara angnga tana kuri kiga ma tanangnga a kadu tanno kaguri?"

6 I'i atiraana nggege ma ta'b'ba Filibüs ka eedi, a'da illi ka tussu nüümö yiini ka talinggo ya.

7 İkirı Filibüs ka tiki iini, "Kaja ka tana miteene ana miya jine keera* taalo mara ta'dimo ka ömö'di unggodho ara taluna 'bandamiteene idhilli."

8 A tatalaadene yiini öccö ya ana eere a'da Andraws örre ya Samaan Bütrüs tiki iini,

9 "'Bii'bala unngo kita a miteene ma sayeer ma unngo iini müdümmü a kilöögö keera, illi eege taalo kara ta'dimo ka kadu tanno in'dili no?"

10 İkirı Yasu ka tiki eene a'da, "Aaga nangnga kadu ka temmi." A 'buugu ya miini ya ooyo inggide dhabbu a kadu temmi kide a kadu na nagiide no kö'dö na alif kiidümmü.

11 İkirı Yasu ka tadhifi namiteene anangnga ta'diila a Masala adakinaana ka kadu ku'bu tamana ya ma ta'dimo kene ya a tagalinggo a kilöögö tanno eera no nggege.

12 A kene ka ndüüsü ya, İkirı ka tiki a kadalaadene tanno iini, "Aaga wagaana türeene miini koona öccö tafa taama."

---

* 6:7 6.7 Jine ya miini ya i'i ya ma linggo ma uuru unggodho.

13 Kadagawaana türeene ma miteene ma sayeer müdümümü ma kadu ka taguri, kadigi nasinggili kada'baaga kafünü eera.

14 Aga kadu katassa ka türü tanno Yasu ka tagalinggo no kiki a'da, "Tumma dhorro, ne'bi ya ara tö'dö ka 'büdhülü ya i'i yungngo."

15 A Yasu tussu a'da eege ka asaasa tümümü i'i kanangnga i'i ka tauugaara a rüsü, ikiri ka taculu ungodho i'i asiro anya.

Yasu ungeene ka 'büdi

(Matta 14.22-27; Murkus 6.45-52)

16 Ka 'buugu kanda siiya, a kadalaadene niini ta'barda ka to ma Jaliil,

17 kaka ka mürkabü kadigaala ma co Kafar-nahööm a 'buugu tooso a'da taalo Yasu ala eege koonä.

18 İkiri tanya ka tiisö dhindho a to co kamuli muli.

19 Kene ka ndarmuna 'buugu tamana ma nameele kiidoona alla ka egüisö kasala Yasu ka tunggeene ka 'büdi ungunu ka mürkabü ari'ba tümümü eege.

20 İkiri ka tiki eene, "A'a namiini aaga fa tari'ba."

21 Kikiri ka asaasa tamünügü i'i ka mürkabü, a mürkabü tarooro ka ala 'buugu yeene ka tunggunu co ya.

22 Aga taka kandaadha a kadu na kanna ka nda'da ma to no, kussu tumma mürkabü ka taganna kide ma ungodho, a Yasu taalo aka kide nja kadalaadene tanno iini, lakiini kunggeene ungodho eege.

23 Lakiini namürkabü könö kö'dö ndama Tabariya köödhi ka tinggini ma to kita eene ka tagu miteene kide, ka Yasu ka tanangnga ta'diila a Masala kide ya.

24 A kadu kandussu a'da Yasu taalo kanna alla kadalaadene niini kikiri ka taka ka namürkabü kaco tawwa 'buugu ma Yasu ka Kafarnahööm.

Yasu a miteene ma tefe ka 'di

25 Kene kaduna i'i ka nda'da ma to kiki iini, “Ka Tatalaana, nö'dö o'o kita aada?”

26 A Yasu tapadaga tumma eene iki, “Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, taalo aaga kawwa 'buugu ma a'a kudumma ada katadinö ka eema tiya eede ka tagalinggo keefe ya, lakiini kudumma ada ka tagu miteene aaga tüüsü.

27 Aaga fa talinggo a kuri tiya ara titaalo ya, lakiini a kuri tiya ara tütü ka tefe ka 'di ta'billi ya, ya 'Bii'bala ma Tadü'd'dü kara tanangnga aaga. Kudumma Masala ma Pupa mo mabünnü hitimi yoono kini ka oona ussudene.”

28 Kiki iini, “Ara ungngo talinggo eema ya Masala ka asaasa ya nya?”

29 A Yasu tapadaga tumma eene, “Linggo na Masala eege kungngo ömö'di ya Masala ka agürünü i'i ya, i'i yungngo Masala ka asaasa aaga tamma kini.”

30 Kikiri ka tindini i'i, “La türü ungngo amang kidi tassa kide ungngo tamma küdü. Ara o'o talinggo minna?”

31 Kafaafa ma angnga kagu alman ka dhüle afa ma tiya sorne ka tiki ya kungngo, ‘I'i anangnga miteene eene ndama 'dotombo'do kadaguri.’ ”

³² A Yasu tiki eene, “Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, taalo Müüsa i'i yungngo amana miteene aaga ndama 'dotombo'do. Pupa yeede ungodho i'i yungngo amanaga miteene ma dhorro mo aaga ndama 'dotombo'do.

³³ Miteene ma Masala oogo mö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do manangnga tefe ka 'di a kadu ma 'büdhülü.”

³⁴ Kiki iini, “Tatalaana, amana miteene miini mo unngo 'bücca kungngo.”

³⁵ İkirı Yasu ka tiki eene, “A'a nungngo na miteene ma tefe ka 'di, ömö'di ya tö'dö kede ya taalo İire tagu i'i, aya tamma kede ya taalo tenege ka tagu i'i turi.

³⁶ Lakiini afa meede ka takiki aaga, kadınö aaga kede aaga sa kitaalo kamma.

³⁷ Ömö'di ya Pupa ka tümünü i'i a'a ya amma kede, ömö'di ya ö'dö kede ya taalo a'a nara tapadaga i'i ku'bu.

³⁸ Kudumma eede taalo nö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do ma tö'dö talinggo linggo ma eyi tiya eede, lakiini a'a nö'dö talinggo linggo na ömö'di tiya agürünü a'a ya.

³⁹ A nıimö ya ömö'di tiya agürünü a'a iini ya a'da natafa ka kadu tanno oono ka anangnga a'a no kaama, lakiini niji eege ka inde nye'd'de kungngo ka uuru ma tafiki'dö ka uuru na eere no.

⁴⁰ A tumma na Pupa tiya eede ka asaasa no eege kamiini, ömö'di ya tasala ka 'Bii'bala amma kini ya ataluna tefe ka 'di ta'billi ara a'a ta'dina i'i ko'do ka uuru tanno eere no.”

⁴¹ A Yahüüdü ta'digineene kudumma Yasu ka tiki a'da, "A'a na miteene tammo ö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do mo."

⁴² Kiki, "Taalo Yasu ya 'bii'bala tiya Yüüsif sa? Assa tiki 'bitingngö a'da i'i öö'dö ndama 'dotombo'do nya?"

⁴³ A Yasu tiki eene, "Aaga fa tisaana ka oona ungodho aaga.

⁴⁴ Taalo ömö'di a tö'dö kede illi Pupa ya kürünü a'a ya, ka tuurugu i'i a'a, nanangnga i'i ka fiki'dö ka uuru tanno eere no.

⁴⁵ Ikirinja ka sorne ma nagane'bi, 'A'da ara Masala talaana eege nye'd'de.' Ömö'di ya föönyö tumma na Pupa ussu iini ya ö'dö kede.

⁴⁶ Taalo ömö'di öccö adinö ka Pupa, illi ömö'di ya ö'dö ndama Masala ya i'i yungngo adinö ka Pupa.

⁴⁷ Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, ömö'di ya amma kede ya a taluna tefe ka 'di ta'billi.

⁴⁸ A'a na miteene ma tefe ka 'di.

⁴⁹ Kafaafa ma aaga kagu alman ka dhüile kaaya.

⁵⁰ Lakiini ömö'di ya agu miteene ma ö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do mo, taalo ara teyi.

⁵¹ A'a nungngo na miteene ma tefe ka 'di ma öö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do mo. Ömö'di ya tagu miteene mo ya eefe ka 'di ta'billi. A miteene meede ka tanangnga iini mo, tuu'da neede eege kamiini, neede ka öö'dö iini ma kadu ma 'büd'hülü keefe ka 'di iini."

⁵² A Yahüüdü tisaana ka oona ungodho eege dhindho kiki, "Ara ömö'di ya tanangnga tuu'da

niini angnga taguri nya?”

⁵³ İkirī Yasu ka tiki eene, “Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, kada katitaalo kagu tuu'da na 'Bii'bala ma Tadü'd'dü aaga tooye eriidö yiini ya, taalo aaga kataluna tefe ka 'di.

⁵⁴ Lakiini ömö'di ya agu tuu'da neede adakooye eriidö yeede ya ara tefe ka 'di ta'billi, ara a'a tiji i'i ka inde ka uuru na eere no.

⁵⁵ Tuu'da neede eege kungngo kuri tiya dhorro ya, eriidö yeede i'i yungngo ama tooyedene dhorro.

⁵⁶ Ömö'di ya agu tuu'da neede adakooye eriidö yeede ya amma'da kede a'a tamma'da kini.

⁵⁷ Afa ma Pupa tiya efe ka 'di ya ka kürünü a'a na a'a tefe ka 'di kudumma Pupa, ömö'di ya agu a'a ya, ara tefe ka 'di kudumma a'a.

⁵⁸ Miteene ma ö'dö ku'bu ndama 'dotombo'do mo oogo mungngo. Kafaafa ma aaga kagu alman kaaya, lakiini ömö'di ya agu miteene mo ara tefe ka 'di ta'billi.”

⁵⁹ Yasu adiri tumma no kini ka tagalaana kadu ka la ma talaana ka Kafarnahööm.

Tumma ma tefe ka 'di ta'billi

⁶⁰ A kadalaadene niini kadhabbu kaföönyö tumma no kiki, “Kiideene tumma no 'do, mada i'i yungngo a tambaanya tatoodo ka tumma tanno?”

⁶¹ A Yasu tussu a'da kadalaadene niini keemaana ka oona ikirī ka tiki eene, “Kiideene tumma no ana aaga?”

⁶² Ara tafaanya ada ka tiji 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ka tasirigö co a 'buugu tiya iini ka öö'dö ndama iini ka dhidha ya?

⁶³ Koronggore ya Masala i'i yungngo amana tefe ka 'dī a kadu illi tuu'da taalo ka talinggo nīimō, tumma neede ka tirina aaga no Koronggore i'i ya miini nja tefe ka 'dī.

⁶⁴ Lakiini kadu kōnō kungngo ada ka sōödō taalo kamma.” Yasu iki nggeege kudumma iini ka tagilli ka tagussu ka dhidha a'da kadu kinggide taalo kamma kini, ussu a'da mada i'i yungngo atümmünü i'i a kadu ngo.

⁶⁵ İkirī ka tiki, “I'i yungngo eede ka tiki aaga a'da taalo ömō'dī ma tō'dō kede illi a türü tanno Pupa tiya eede.”

⁶⁶ Ndama uuru tanno miini no a kadalaadene niini kadhabbu kapadaga oona keere taalo kungeene nja iini.

⁶⁷ İkirī Yasu ka tiki a kadalaadene tanno iini na ö'dō kada'baaga kafünü eera no, “Aaga tekere taalo aaga kasaasa tunggeene?”

⁶⁸ İkirī Samaan Bütrüs ka tiki iini, “Ka Uugaara, ara ungnogo co ka mada a'da tumma ma tefe ka 'dī ta'billi kungngo üüdü?”

⁶⁹ Kamma ungnogo katussu a'da o'o na ömō'dī ma Masala ya Insili ya.”

⁷⁰ İkirī Yasu ka tiki eene, “Taalo a'a nungngo nagesse aaga na ada'baaga kafünü eera no? Lakiini ömō'dī ungnodho ana kada, Ebliisi.”

⁷¹ (I'i eemaga ka Yahüsa 'bii'bala ya Samaan Askaryüütī ko'do, kudumma iini i'i yungngo ara atümmünü i'i a kadu a'da i'i ka eyi tiya iini ama kadalaadene tanno ö'dō kada'baaga kafünü eera no.)

7

Yasu nja nagöre tanno iini

¹ Ndama tiya miini ya a Yasu takunggunaana ku'bu ka Jaliil, i'i taalo asaasa tunggeene ka Yahüüdiya, kudumma Yahüüdü kasaasa tiidi i'i.

² Ka uuru ma Taanyara ma nagangga ma Yahüüdü ka ndakete ya,

³ İkirİ nagöre niini ka tiki iini, "Unggeene kita naco Yahüüdiya amang ka kadalaadene tanno üüdü tadinö ka eema tiya üüdü ka talinggo ya.

⁴ Taalo ömö'di ma talinggo nümö ka küdhü assa ka asaasa kadu ka tussu i'i. Üürü o'o nalinggo eema ya, la eyi yüüdü a kadu in'dili."

⁵ Nagöre niini ka eyi tiya eene taalo kagamma kini.

⁶ İkirİ Yasu ka tiki eene, "Küfürü uuru neede tö'dö, lakiini aaga ya, naganuuru na in'dili no naada eege kamiini.

⁷ Taalo kadu ma 'büdhülü kakirimİ aaga, lakiini eege kakirimİ a'a kudumma eede ka teema ka tatoroko tanno eene.

⁸ Agolo ka taanyara, taalo a'a nara co ka taanyara tanno, kudumma uuru tanno eede küfürü tö'dö."

⁹ İki eene nggeege ara ka tütü ka Jaliil.

¹⁰ Aga nagöre tanno iini ka tunggeene ka co ka taanyara ya, İkirİ ka taculu aaco eene keere taalo 'biini.

¹¹ A Yahüüdü tagawwa 'buugu miini ka taanyara kindini ajeene kiki a'da, "İnggiga sii?"

¹² A kadu takayaaya ajeene kini ko'do, a könö tiki, "I'i ömö'di a'diila." Anno tiki, "Kaw i'i aga'da kadu ka nanggüüdü İisini eege."

13 Taalo ömö'di ma teema tumma miini 'biini kungngo kudumma eene kari'ba a naguugaara ma Yahüüdü.

Yasu alaana kadu ka uuru ma taanyara

14 Aga taanyara ka ndadhidhi miini ya, ikiri Yasu ka tunggeene aaco la ma Masala alaana kadu.

15 A Yahüüdü tadhene kiki, “Ussu tumma ka kasorne nya a'da taalo akalaanadene?”

16 Ikiri Yasu ka tiki eene, “Talaana neede taalo ndama a'a lakiini ndama ömö'di tiya agürünü a'a ya.

17 Ömö'di ya asaasa talinggo tumma na Masala ya, ara tussu a'da talaana neede no kö'dö ndama Masala alla a'a neema ndama eyi tiya eede.

18 Ömö'di ya eema tumma ma eyi tiya iini ya, i'i ya asaasa tümmü eyi yiini ka tidhindhä, lakiini ömö'di ya ümmü ömö'di ya agürünü i'i ka tidhindhä ya, i'i adünnü tumma timin'da taalo korokoro kide.

19 Taalo Müüsa i'i yungngo anangnga seriye aaga? Lakiini taalo ömö'di ungodho ana kada ümmü seriye. Minna agu aaga aaga tasaasa tiidi a'a?”

20 A kadu nye'd'de tiki iini, “Na'bu ungodho üüdü ka oona. Mada asaasa tiidi o'o 'bitingngö?”

21 Ikiri Yasu ka tiki eene, “Nagalinggo a'a türü ka ungodho, aaga tadhene nye'd'de kungngo.

22 Müüsa iki aaga a'da aaga taradene, a'da taalo taradene na Müüsa eege kamiini, lakiini

kö'dö ndama kafaafa, aaga tara 'bii'bala ka uuru ma Sa'bidi.

²³ A kada kara tara laala ka uuru ma Sa'bidi amang kada tafa taga'da tumma na Müüsa, minna agu aaga aaga tagoroo'bo nja a'a a'da a'a noolona ömö'di ka uuru ma Sa'bidi nya?

²⁴ Aaga fa tümmü nïimö ndama kürö miini aaga tümmü nïimö ndama teene miini ya adho ka fiini ya."

Yasu 'dee i'i ya Almasiihi?

²⁵ A kadu ma Örsaliim könö tiki, "Taalo ömö'di ya kadu kasaasa tiidi i'i ya i'i yungngo?"

²⁶ Aaga assa kini ka teema ka kadu kidha 'bïini kungngo kitaalo kindini i'i. Alla naguugaara kandussu dhorro a'da Almasiihi i'i ya miini?

²⁷ Lakiini kussu ungnko kita ömö'di tiya ka öö'dö ndama iini kita ya, lakiini Almasiihi kara tö'dö ya taalo ömö'di ma tussu a'da ö'dö ndama kiga?"

²⁸ İkirî Yasu ka alneege ko'd'do kini ka talaana kadu ka la ma Masala iki, "Kussu aaga a'a aaga tussu a'da nö'dö a'a ndama kiga, taalo a'a nö'dö ndama eyi tiya eede, lakiini ömö'di ya agürünü a'a ya i'i yungngo adhorro. Aaga taalo kussu i'i,

²⁹ illi a'a nussu i'i kudumma eede ka öö'dö ndama iini, i'i yungngo agürünü a'a."

³⁰ Kikirî ka asaasa tümmü i'i, illi ömö'di ma tümmünü nïisö iini ka oona itaalo, kudumma uuru tanno iini ka üfürü tö'dö.

³¹ Illi kadu kungngo kaköje ka teene kadhabbu kamma kini kiki, "Almasiihi ka tö'dö 'dee ara talinggo eema kadhabbu keefe ii'bi ömö'di ya?"

32 İkirî naFariisi ka föönyö a kadu kayaaya ajeene ka Yasu ko'do ma eema tiya. İkirî naguugaara ma ka'boge nja naFariisi kagürünü nasigira ma la ma Masala ma co tümmü i'i.

33 İkirî Yasu ka tiki eene, "Ara a'a tagünü nja aaga idhilli, na a'a saga tunggeene naco ka ömö'di tiya agürünü a'a ya.

34 Ara aaga sa katawwa 'buugu ma a'a aaga taalo ka taluna a'a koono, a 'buugu yeede kara co ya, taalo aaga katambaanya tö'dö kide."

35 İkirî Yahüüdü ka teemaana ka oona ungodho eege, "Ömö'di ya asaasa co kiga angnga taalo kara taluna i'i? Ara co 'buugu tiya kadu tanno aja kadanna kide kasana njaana ku'bu ka kadu ma Yünan ka teene alaana kadu ma Yünan?"

36 Minna iini ka teema a'da, 'Ara aaga tawwa a'a taalo aaga ka taluna a'a, a 'buugu yeede ka co ya taalo aaga katambaanya tö'dö kide'?"

37 Ka uuru ma taanyara tanno eere no na idhindhî no, ikirî Yasu ka fiki'dö alneege ko'd'do iki, "Ömö'di ya tenege kagu i'i ya öö'dö kede ooye.

38 Ömö'di ya amma kede ya afa ma Sorne ka tiki, 'Ara nduguli ma 'bii'di ma tefe ka 'di tiisö kini ka eedi.' "

39 Nggeege i'i eema tamma ma Koronggore ma kadu tanno amma kini kara sa köö'dö tamma, kudumma uuru tanno miini no taalo Koronggore agananja eene, kudumma iini ka üfürü taga'duga tidhindhî.

⁴⁰ Ka taföonyö tumma niini, a kadu könö kiki, “Ömö'di ya i'i ya ne'bi dhorro.”

⁴¹ A kadu könö tiki a'da, “I'i ya Almasihi.”

A könö tütü ka tindineene, “Ara Almasihi tö'dö ndama Jaliil nya?

⁴² Taalo Sorne iki a'da Almasihi ara tö'dö ndama laala tiya Dawud, ndama Beetlaham anya ma Dawud?”

⁴³ A kadu tasümünü njaana ku'bu kudumma Yasu.

⁴⁴ A kadu könö tasaasa tümmü i'i, illi ömö'di ma taada i'i ka oona kungngo taalo.

Naguugaara ma Yahüüdü taalo kamma ka Yasu

⁴⁵ A nasigira ma la ma Masala tapadaga ka naguugaara ma ka'boge nja naFariisi, a kadu na miini no tiki eene, “Minna agu aaga taalo kö'dö ana i'i?”

⁴⁶ İkirı nasigira ka tapadaga tumma eene kiki, “Taalo ömö'di ma tageema tumma afa ma tanno jiddi ma 'billi.”

⁴⁷ İkirı naFariisi ka tiki eene, “İsini aaga afe'de?”

⁴⁸ Taalo ömö'di inggide ungodho ana ka naguugaara nja naFariisi amma kini?

⁴⁹ Lakiini kadu na in'dili no taalo kussu seriye ya Müusa ka öö'dö iini, eege kungngo linggi kagu eege.”

⁵⁰ İkirı Niködimus ya ta'ba ma naFariisi ya, agöö'dö ka Yasu ka dhidha ya ka tindini eege,

51 “Serīye yaaja 'dee ümmü ömö'di a'da taalo ageema tumma, angnga taföönyö angnga tussu niimö yiini ka tagalinggo ya?”

52 Kiki iini, “O'o no ma Jaliil afe'de sa? İiri ka sorne, taalo aaga ka taluna ne'bi ma tö'dö ndama Jaliil.”

53 [A kadu tikiri ka tunggeene ka unggondho kaco nöö'di tanno eene.

8

Aka ma temelö mo

1 Lakiini Yasu unggeene aco Anya ma 'Dikidiyö.

2 Afada ligitaka so'd'do kungngo öö'dö ka la ma Masala, ikiri kadu ka öö'dö kini nye'd'de kungngo emmi alaana eege.

3 İkiri naFariisi nja katalaana ma serīye köö'dö ana aka a kadu katümmü oogo ka afüngngö nja ömö'di, kanangnga oogo ka 'dingnge kene kidha,

4 kikiiri ka tiki iini, “Ka tatalaana, aka mo mümmü adene ka füngngö nja ömö'di.

5 A Müüsa iki ka serīye tiya iini a'da, aka afa ma tammo, maridene a niigisi. A 'bitingngö niki o'o nya?”

6 Eege kadiri tumma no meene kasaasa tawwa i'i ka eyi, amang kene tasigi i'i. Illi Yasu iti ku'bu arigiri ka 'büdhülü a 'banisö.

7 Kene kandakogoona ma tindini i'i 'do ya, ikiri ka fiki'dö iki eene, “Ömö'di ya üfürü tagüünı tatoroko ya a'duga misi iiri oogo iini ka dhidha.”

8 Afada iti ku'bu arigiri ada ka 'büdhülü.

⁹ A kene kandaföönyö tumma no ya, a modolo tümmü eege karooro katanculu ka unggondho kunggeene na iifi no ka dhidha, anno idhiidhi no turna eege keere a Yasu tütü unggodho i'i aka tütü ka 'dingnge ana ko'do ka 'buugu tiya oono.

¹⁰ İkirı Yasu ka ta'diniga oona ko'do iki oono, “Ka aka, kadu na ö'dö ana o'o no kiiye? Taalo ömö'di ma tümmü o'o ana kene?”

¹¹ Miki, “Kaw, taalo ömö'di Uugaara.”

İkirı Yasu ka tiki oono, “A'a tekere taalo a'a natüüni nıimö ana o'o, ungeene nafa co tüüni tatoroko no afe'de.”]

Yasu i'i ya töyeene ma 'büdhlü

¹² A Yasu tageema nja eene afe'de iki, “A'a nungngo na töyeene ma 'büdhlü. Ömö'di ya uurna a'a keere ya, taalo atunggeene ka ndüüli a taneene a töyeene ma tefe ka 'di koonu.”

¹³ İkirı naFariisi ka tiki iini, “Neema o'o tumma ma eyi tiya üüdü, taalo tumma nüüdü ka dhorro.”

¹⁴ A Yasu tiki eene, “Üürü a'a neema a'a tumma ma eyi tiya eede, tumma neede ka tatimin'da, kudumma eede nussu a'a a'da a'a nö'dö ndama kiga, nussu 'buugu yeede kara co ya. Lakiini aaga taalo kussu kita eede köö'dö ndama iini ya, aaga titaalo kussu 'buugu yeede kara co ya.

¹⁵ Kiri aaga tuu'da ma ömö'di ndama kürö ün'dügüngngö illi a'a taalo nalinggo nggeege ana eege.

¹⁶ Kede ka tümmü kadu ya, ara tümmü adene neede ta timin'da, kudumma eede taalo a'a nalinggo unggodho a'a, lakiini a'a na'dingnge nja Pupa tiya agürünü a'a ya.

17 Katarigirinja ka Serīye tiya ada, kadu keera ka tadinö ka niimö a tatimin'da.

18 A'a nungngo neema tumma ma eyi tiya eede, a Pupa yeede ya agürünü a'a ya, i'i ussu tumma neede afe'de."

19 Kikirī ka tiki iini, "Pupa yüüdü i'i iīye?"

A Yasu tiki eene, "Taalo aaga kussu a'a alla aaga taalo kussu Pupa yeede. Kada kadussu a'a ara aaga tagussu Pupa yeede afe'de."

20 Yasu adiri tumma no a'da ungnö akete ka 'buugu ma tonso gürüüsü ka la ma Masala iini ka talaana kadu. Taalo ömö'di ma tūmmü i'i kudumma uuru tanno iini ka üfürü tö'dö.

Yasu eema nja Yahüüdü

21 İkirī Yasu ka tiki eene afe'de, "Ara a'a tunggeene, aaga sa katawwa 'buugu ma a'a, aaga taaya ka tatoroko tanno ada. A 'buugu yeede kara co ya taalo aaga ka tambaanya tö'dö kide."

22 İkirī Yahüüdü ka tiki, "I'i a tiidi eyi yiini? Kudumma iini ka tiki, 'Kita eede ka co taalo aaga ka tambaanya tö'dö kide'?"

23 İki eene, "Aaga kama ta'buugu kita, lakiini a'a nö'dö ndama fiini ma ndanaaya aaga kama 'büdhülü tiya, a'a taalo nama 'büdhülü tiya.

24 I'i yungngo eede ka tiki aaga a'da, ara aaga taaya ka tatoroko tanno ada, kada katitaalo kamma kede a'da a'a namiini."

25 Kikirī ka tiki iini, "O'o na mada?"

A Yasu tiki, "Nagadirina a'a aaga ka dhidha.

26 Tumma kungngo eede kadhabbu eede ka teema napusu aaga iini. Lakiini ömö'di ya

agürünü a'a ya tumma niini ka timin'da, a niimö yeede ka taföonyö kini ya nadirina a kadu.”

²⁷ Kitaalo kussu a'da Yasu eema tumma ma Pupa tiya iini.

²⁸ İkirî ka tiki eene, “Kada ka ta'diniga 'Bii'bala ma Tadü'd'dü coo'do, ara aaga sa ka tussu a'da a'a namiini, taalo a'a nalinggo niimö ma eyi tiya eede nitaalo natiraana a'da taalo Pupa akalaana a'a.

²⁹ A Pupa ya agürünü a'a ya aneene nja a'a taalo afa kede unggodho a'a, kudumma eede ka talinggo eema yiini ka asaasa ya.”

³⁰ Kini ka tirina tumma no ya, a kadu tamma kini kadhabbu.

Laala ya Abrahiim

³¹ İkirî Yasu ka tiki a Yahüüdü tanno amma kini no, “Üürü aaga ka tütü ka talaana tanno eede ya, ara aaga ta kadalaadene tanno eede dhorro.

³² Aaga tussu tumma na dhorro no a tumma na dhorro no toolona aaga.”

³³ Kiki iini, “Ungngo ka kadaada ma Abrahiim, unngo taalo ka kasaga tanno ömö'di töccö, o'o sa ka tiki unngo a'da ara unngo sa kada kadu tanno dhorro no nya?”

³⁴ İkirî Yasu ka tiki eene, “Tumma dhorro eede ka tadirina aaga, ömö'di ya üüni tatoroko ya, ara tadasaga ma eema tiya toroko ya.

³⁵ A tasaga taalo ara tanna ka 'di turi nja kadu miini, lakiini 'bii'bala i'i yungngo a tanna ka 'di ta'billi.

³⁶ Aga 'Bii'bala ka toolona aaga ka tadasaga ya, ara aaga toolonadene ka tadasaga ma timin'da.

³⁷ Nussu a'a a'da aaga ka kadaada ma Abrahiim. Lakiini aaga kasaasa tiidi a'a kudumma tumma tanno eede kitaalo ada ka nanggeedi.

³⁸ A'a neema tumma neede ka tadinö kide kidha ma Pupa tiya eede ya, aaga talinggo eema yaada ka taföonyö ka pupa tiya ada ya."

³⁹ Kiki iini, "Pupa yïidi a'da Abrahiim."

Ïkiri Yasu ka tiki eene, "Kada ka talaala tiya Abrahiim ya, ara aaga tagalinggo eema ya Abrahiim ka tagalinggo ya.

⁴⁰ Lakiini aaga 'bitingngö kasaasa aaga tiidi a'a, a'a nungngo nadünügü tumma na dhorro no aaga afa ma tanno eede ka taföonyö ka Masala no. Abrahiim ka eyi tiya iini taalo agalinggo linggo no.

⁴¹ Kalinggo aaga eema ya pupa tiya ada."

Kiki iini, "Taalo ungnngo ka laala ma nyooro, Pupa ungnngo iidi ungnodho i'i ya Masala."

⁴² Ïkiri Yasu ka tiki eene, "Üürü Pupa yaada a'da Masala ya ara aaga tasaasa a'a, kudumma eede ka öö'dö ndama Masala nöö'dö kada, taalo a'a nö'dö ma eyi tiya eede, lakiini Masala magürünü a'a.

⁴³ Minna agu aaga taalo aaga kussu tumma neede ka teemaga co aaga no? Kudumma ada katitaalo ka asaasa tatoodo ka tumma tanno eede.

⁴⁴ Aaga ka laala tiya pupa tiya ada Ebliisi, aaga tasaasa tuurna tumma na pupa tiya ada keere. I'i ya tatagirina kadu ka dhidha, taalo ümmü a tumma na dhorro no katitaalo kini. I'i ya korokoro, i'i ka eyi tiya iini akorokoro 'do,

kudumma iini ya korokoro ada pupa tiya kadu tanno korokoro no.

⁴⁵ Aaga taalo kamma kede kudumma eede ka teema tumma ma tatimin'da na dhorro no.

⁴⁶ Mada ana kada ka tümümü a'a ka linggo tanno toroko no? Üürü a'a neema a'a tumma ma timin'da a minna agu aaga taalo kamma kede?

⁴⁷ Ömö'di ya ödö ndama Masala ya, ara taföönyö tumma na Masala ka teema no. Niimö ya anangnga aaga ka titaalo kaföönyö ya kudumma aaga taalo ka kadu tanno Masala.”

Yasu nja Abrahiim

⁴⁸ İkirı Yahüüdü ka tiki, “Taalo ungnö kadiri tumma dhorro kidi ka tiki a'da o'o no taga Samira, na'bu ungnö üüdü ka oona?”

⁴⁹ A Yasu tiki eene, “Taalo na'bu eede ka üüdü illi a'a nindhigi Pupa yeede ko'do illi aaga kamidhi a'a.

⁵⁰ Taalo a'a nindhigi eyi yeede ko'do, lakiini ömö'di inggide asaasa, i'i yungno atümmü kadu.

⁵¹ Ara a'a tadirina tumma dhorro, ömö'di ya alinggo a tumma tanno eede no, taalo a tassa ka inde koonu.”

⁵² İkirı Yahüüdü ka tiki iini, “Asa ungnö tamma 'bitingngö a'da na'bu ungnö üüdü ka üüdü, eyi Abrahiim a nagane'bi taaya, na o'o sa ka tiki a'da ömö'di ya ümmü tumma nüüdü ya taalo ara tassa ka inde ta'billi.

⁵³ O'o nagi'bi pupa yidi Abrahiim, ya eyi ya nja nagane'bi tanno aaya no? Nümmü o'o eyi yüüdü kada minna 'do?”

54 Ìkìrì Yasu ka tiki eene, “Kede ka tìndhìgì eyi yeede ko'do ya, taalo ara ta'diila, Pupa yeede i'i yungngo ìndhìgì a'a ko'do, yaada ka tiki a'da Masala maada oogo miini.

55 Taalo aaga kussu oogo, illi a'a nungngo nussu oogo. Kede ka tiki a'da taalo a'a nussu oogo ya, ara a'a takorokoro afa ma aaga kungngo. A'a nussu oogo nùmmù tumma noono.

56 Pupa yaada Abrahiim adinigöögö ma tasaasa tassa ka uuru tanno eede ka tö'dö no, adadìni kide oona ta'diila kini.”

57 A Yahüüdü tiki iini, “Nagürüünü nüüdü küfürü tö'dö a kadu keera kaco iisine, o'o niji Abrahiim nya!”

58 A Yasu tiki eene, “Tumma dhorro eede ka tirina aaga ka Abrahiim ka tüfürü tageenedene ya a'a ninggide.”

59 Kìkìrì ka kona niigìsì ma tadiidìrì i'i iini, lakiini Yasu aculu amanyaga kene ka söödö ungeene ka la ma Masala.

9

Yasu oolona soro

1 Uuru kinggide a Yasu ka tunggeene ka fiini, asala ömö'dì ageenedene kada soro.

2 A kadalaadene niini tindini i'i, “Ka Tatalaana, mada i'i yungngo agüünì tatoroko, ömö'dì ya alla pupa yiini nja niimö tammo iini, anangnga i'i ka tageenedene kada soro?”

3 A Yasu tapadaga tumma eene iki, “Taalo i'i ya agüünì tatoroko alla pupa nja niimö eege kungngo kagüünì tatoroko, lakiini i'i ageenedene

kada soro amang ka türü tanno Masala tijidene kini ka oona.

⁴ Ara a'a talinggo eema ya ömö'di tiya agürünü a'a a'da a uuru 'buugu, kudumma 'buugu kada ooso ya, taalo ömö'di ma tambaanya linggo.

⁵ Kede ka tanna ka 'büdhlü ya, a'a na töyeene ma 'büdhlü."

⁶ Atiraana nggeege assa a'binynyi alaaga ka kuraaga akordhe 'bandam'bala iini asigiaana ka soro ka iye.

⁷ İkirî ka tiki iini, "Unggeene, naco taagala iye ka dhömbö ma Salwam" (ya ana eere a'da, Tagürünügi), İkirî kico aagala iye aco öö'di ka iji 'buugu.

⁸ A kadu na kete kini no nja tanno ussu a'da aga soro aatarangnga, anno tiki, "Taalo ömö'di ya agemmi aatarangnga ya i'i yungngo sa?"

⁹ A kadu könö tiki, "İi, i'i ya miini."

Anno tiki, "Kaw, afeene nja iini."

İlli i'i ka eyi tiya iini iki, "A'a namiini."

¹⁰ Kikirî ka tiki iini, "Katanfa'da iye nüüdü nya?"

¹¹ İkirî ka tiki eene, "Ömö'di ya ana eere a'da Yasu ya, oojolo tam'bala amirijaana kide ka iye iki a'a a'da, 'Naco a dhömbö ma Salwam naco tatanggala kide,' nikirî ka co nagala nasala 'buugu."

¹² Kikirî ka tiki iini, "T'i iye?"

İki eene, "Taalo a'a nussu."

NaFariisi kindini toolonadene

¹³ Kikirî ka a'duga ömö'di ya aga soro ya, köö'dö ana i'i a naFariisi.

14 A'da uuru ma Sa'bidi eege kungngo ka Yasu ka tagalinggo tam'bala afa'da ömö'di ka iyye iini.

15 İkirı naFariisi ka tindini i'i kiki iini a'da, iji 'buugu nya.

İkirı ka tiki eene, “Anangnga tam'bala eede ka iyye natanggala a 'bitıngngö nasala 'buugu.”

16 A naFariisi könö tiki, “Taalo ömö'di ya ö'dö ndama Masala, kudumma iini taalo ari'ba uuru ma Sa'bidi.”

Anno tiki, “Üürü ömö'di atoroko atambaanya talinggo eema keefe afa ma tiya kungngo nya?” A tumma ta'bana ko'do kene.

17 Kikiri ka tiki a soro, “Niki o'o a'da i'i afa'da o'o ka iyye, o'o niki nya ka tumma tanno?”

İkirı ka tiki eene, “I'i ya ne'bi.”

18 A Yahüüdü taalo kamma a'da ömö'di ya aga soro assa ndiji 'buugu, kikiri ka kürünü ka pupa tiya iini nja nıimö köö'dö.

19 Kindini eege kiki eene, “Bii'bala yaada i'i yungngo ada katiki a'da ageenedene kada soro? A 'bitıngngö i'i iji 'buugu nya?”

20 A pupa yiini nja nıimö tiki, “Kussu ungnö a'da 'bii'bala yıidi i'i yungngo, ageenedene kada soro.

21 Lakiini i'i iji 'buugu 'bitıngngö nya, taalo ungnö kussu mada afa'da i'i ka iyye, taalo ungnö kussu, aga indini i'i. I'i anda dhabbu, i'i ara tadirina tumma ma iyye tiya iini aaga.”

22 Eege kiki nggege kudumma eene ka ri'ba a Yahüüdü, kudumma eene ka tiki a'da ömö'di ya amma ka Yasu a'da i'i Almasihi ya, kasoro i'i ka la ma talaana.

23 I'i yungngo a pupa tiya iini nja niimö katiki a'da, "Aaga indini i'i kudumma iini ka ndasere."

24 A naFariisi tafada kadagümmünü ömö'di ya aga soro ya afe'de, kindini i'i kiki iini, "İndhigi Masala ko'do kussu unnggo a'da ömö'di ya atoroko."

25 İkirı ka tiki a'da, "Taalo a'a nussu a'da i'i atoroko alla taalo atoroko, nussu a'a niimö unngodho, naga soro a'a a 'bitingngö niji a'a 'buugu."

26 Kafada kindini i'i, "Agüüni minna ana o'o? Afa'da o'o ka iye nya?"

27 İki eene, "Nilli a'a ka tagadünügü aaga itaalo inynyo ada ka nanggüüdü, aaga kasaasa taföönyö minna afe'de? Alla aaga kasaasa ta kadalaadene tanno iini afe'de?"

28 Kikirı ka teela i'i kiki iini, "O'o nungngo na tatalaadene tiya iini, illi unnggo kadalaadene tanno Müüsa.

29 Kussu unnggo a'da Masala mageema nja Müüsa, lakiini ömö'di ya taalo unnggo kussu ö'dö ndama kiga."

30 İkirı ömö'di ka tiki eene, "Kaneene tumma naada nya, ömö'di afa'da a'a ka iye aaga sa ka tiki a'da taalo aaga kussu a'da ö'dö ndama kiga?"

31 Kussu unnggo a'da Masala taalo maföönyö tumma na kadu tanno oroko no, illi oogo maföönyö tumma na ömö'di tiya aföönyö tumma noono alinggo iini ya.

32 Taalo ömö'di ma taföönyö jiddi ma nagürüünü 'do a'da ömö'di inggide afa'da ömö'di ka iye ka tageenedene kada soro.

33 Üürü ömö'di ya taalo ö'dö ndama Masala ya, taalo takambaanya talinggo eema afa ma tiya kungngo.”

34 Kikiri ka tiki iini, “O'o nama talaana ungngo üdü ka tageenedene a tatoroko 'do kungngo?” Kikiri ka tagasoro i'i kuurugu i'i co kürö.

Tasoro ma koronggore

35 A Yasu taföonyö a'da eege kagasoro i'i, kini ka toreene nja iini, ikiri ka tiki iini “Namma o'o ka 'Bii'bala ma Tadü'd'dü?”

36 Ömö'di tiki, “I'i ya mada ömö'di eede, amang kede tamma kini.”

37 A Yasu tiki, “O'o niji i'i 'bitingngö, tumma dhorro i'i yungngo eema nja o'o 'bitingngö.”

38 İkiri ka tiki, “Namma a'a Uugaara.” Üürü ku'bu kini kidha.

39 İkiri Yasu ka tiki iini, “Nö'dö a'a ka 'büdhülü ma tümümü kadu, amang ka kadu tanno kisinsoro no tiji 'buugu, anno iji 'buugu no ta kisinsoro.”

40 İkiri naFariisi könö na kanna kini kete no kaföonyö kiki iini minna, “Ungngo ka kisinsoro afe'de?”

41 A Yasu tiki eene, “Kada ka takisinsoro taalo tatoroko ka taganna kada koonna. Lakiini kiki aaga a'da kiji aaga 'buugu ya ara tatoroko naada tütü kada ka oona.”

10

Yasu i'i ya tadasaana tiya dhorro ya

1 A Yasu tiki, “Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, ömö'di ya taalo inynyo a 'booro ma kidheefele ndama inye ma ondo ya, ara ka kilaana ndama eere miini ya i'i ya tanyooro.

² Illi ömö'di ya inynyo ndama ñnye ya, i'i ya tadasaana ya dhorro ya.

³ A ömö'di ya afa ka ñnye ya tafa'da ñnye iini, a kidheefelee taföönyö tumma niini ümmünü kidheefelee ka nagereene tanno eene kaföönyö uurugu eege kürö.

⁴ Ìkiri ka tuurugu kidheefelee kürö aaco kene kidha kuurna i'i keere kudumma eene ka tussu 'bugeyi yiini.

⁵ Ömö'di ya taalo yeene ya, kasala i'i karünö kitaalo kaco iini keere, kudumma eene ka titaalo kussu 'bugeyi yiini."

⁶ A Yasu tadirina tafeene ma tumma eene, lakiini taalo kinynyo eene ka nanggüüdü.

⁷ Ìkiri Yasu ka tiki eene afe'de, "Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, a'a nungngo na ñnye ma ondo ma kidheefelee.

⁸ Kadu na öö'dö kede kidha 'do no, kanyooro eege kamiini, a kidheefelee taalo kaföönyö tumma neene.

⁹ A'a nungngo na ñnye, ömö'di ya tigaala kide ya, oolonadene aaco öö'dö kürö aduna kuri.

¹⁰ Taalo tanyooro a tunggeene ün'dügüngngö illi ungunu ka nyooro, aara kidheefelee agirina, lakiini a'a nö'dö amang kene taluna tefe ka 'di na tigne no.

¹¹ "A'a na tadasaana tiya dhorro ya. A tadasaana ya dhorro ya ara teyi kudumma kidheefelee tanno iini.

¹² Ömö'di ya asaana a faana ya, taalo a tadasaana ma kidheefelee. Lakiini kini ka tasala ti ka tunggunu ka kidheefelee arünö inyi kidheefelee ku'bu, a ti tümümü eege maparsaana eege ku'bu.

13 Ömö'di ya asaana a kidheefele a'da taalo ka niini no, ara tarünö kudumma eene taalo ka agu'du i'i ka oona.

14 “Lakiini a'a nungngo na tadasaana tiya dhorro ya, nussu a'a kidheefele neede, a kidheefele neede tussu a'a.

15 Afa ma Pupa ka tussu a'a nussu Pupa, ara a'a teyi ka üüdü ma kidheefele tanno eede.

16 Kidheefele könö kungngo eede kitaalo ka 'booro tiya, ara a'a co tö'dö ana eege afe'de, ka taföönyö tumma neede nuuraana eege koona ka unggodho a tadasaana unggodho.

17 Niimö ya Pupa tiya eede ka asaasa a'a ya, kudumma eede ka tüpü eyi yeede co amang kede taluna afe'de.

18 Taalo ömö'di ma ta'duga kede, lakiini a'a nara tanangnga eege ku'bu ma eyi tiya eede. A türü kungngo eede ma tanangnga eege ku'bu a türü kungngo eede ma tan'dinaga eege ko'do afe'de. Tumma no, na'duga eege ka Pupa tiya eede.”

19 A tumma ta'bana ko'do ka Yahüüdü kasümünü njaana ku'bu kudumma tumma tanno.

20 A kadu ana kene kadhabbu tiki, “Na'bu unngngo iini ka üüdü atangga'da ka üüdü, katoodo aaga ka tumma tanno iini amana?”

21 Anno tiki, “Taalo tumma ma ömö'di tiya ana na'bu ka oona eege kungngo. Ara na'bu tambaanya tafa'da ömö'di ya soro ya ka iyye?”

Yahüüdü kanu ka Yasu

22 A Taanyara ma tiri ma la ma Masala tadhe ka Örsaliim a'da afeele 'buugu,

23 a Yasu takunggunaana ku'bu ka fangga tammo Siliman ka la ma Masala.

24 İkirı Yahüüdü ka tarügü kini ka oona kiki iini, “Ara o'o talüülü ungnö ka İıye taagaada? Tirina tumma ungnö dhorro o'o na Almasiıhi?”

25 İkirı Yasu ka tiki eene, “Nadirina a'a aaga, lakiini aaga taalo kamma ka tumma tanno eede, eema yeede ka talinggo ana eere ma Pupa tiya eede ya, i'i yungngo ada ka tussu iini.

26 Lakiini taalo aaga kara tamma kede kudumma ada katitaalo ka kidheefelee tanno eede.

27 Kidheefelee neede kaföönyö tumma neede nussu eege, ko'd'do kede keere.

28 Namana a'a tefe ka 'dı ta'billi eene, kitaalo ka taaya 'do, ömö'di ma tamuru eege kede ka nıısö kungngo taalo.

29 Pupa yeede i'i yungngo anangnga eege a'a, i'i yungngo agii'bi kadu nye'd'de kungngo, ömö'di ma tamuru eege ka Pupa tiya eede ka nıısö kungngo itaalo.

30 A'a nja Pupa ka ungnodho ungnö.”

31 Afe'de İkirı Yahüüdü ka tadhifi nııgisı afe'de ma tadiıdiri i'i,

32 İkirı Yasu ka tiki eene, “Kiji aaga eema ya a'diila yeede ka tagalinggo ya dhabbu a Pupa ka anangnga a'a, öjö i'i yungngo ada kasaasa tadiıdiri a'a kudumma miini ngö?”

33 A Yahüüdü tiki iini, “Taalo ungnö kasaasa tadiıdiri o'o kudumma eema tiya üüdü ka talinggo ya a'diila ya, lakiini kudumma teela Masala nüüdü! O'o na ömö'di ün'dügüngngö na o'o sa ka tümme eyi yüüdü kada Masala.”

³⁴ İkirî Yasu ka tiki eene, “Taalo tumma no ka kirinja ka seriye tiya ada, ‘A Masala ka tiki, Aaga namasala’?

³⁵ A kini kara tümmünü eege a'da ‘namasala,’ a'da eege kungngo a tumma ma Masala ka öö'dö kene, a Sorne ma Masala taalo ara taama,

³⁶ Kiki aaga nya ma ömö'di tiya Pupa ka tagesse i'i kada tiya oono dhorro magürünü i'i ka 'büdhülü. Minna agu aaga tümmü a'a a'da a'a neela Masala kudumma eede ka tiki a'da a'a na 'Bii'bala ma Masala?

³⁷ Kede ka titaalo nalinggo linggo na Pupa ya, aaga fa tamma kede.

³⁸ Lakiini na a'a sa ka talinggo ya, salla aaga saga taalo kamma kede, aaga amma ka eema keefe tiya ada kara tussu a'da Pupa unnggo eede, a'a na Pupa.”

³⁹ Kasaasa tarefe i'i, lakiini adulu'bi kene ku'bu.

⁴⁰ Afada aco ada'da to ma Ürdün kita Yühanna ka takambeese kide ka dhidha ya anna kide.

⁴¹ A kadu tö'dö kini kadhabbu kiki, “Taalo Yühanna agalinggo nüimö unngodho keefe, lakiini tumma niini ka tiraana ma ömö'di tiya ka tatimin'da.”

⁴² A kadu tamma ka Yasu kadhabbu kann.

11

Inde na Liyasiri

¹ A maara tümmü ömö'di inggide ana eere a'da Liyasiri ama Beet Aniya, ama daara tammo Mariyom nja inye tammo oono Marsa.

² A Mariyom mo, oogo mungngo muuru kondho ka Yasu ka uune matakuppu ana awu tiya oono, örre yoono i'i yungngo amaara, ana eere a'da Liyasiri.

³ Mikiri Mariyom nja Marsa ka kürünü ka Yasu kiki iini, “Ka Uugaara, teefe ma o'o yüüdü ka asaasa i'i ya amaara.”

⁴ Ka Yasu ka föönyö tumma no ya iki, “Taalo maara ma inde oogo miini, lakiini tidhindhä ma Masala, amang ka 'Bii'bala ma Masala tidhindhä iini.”

⁵ A Yasu tagasaasa Marsa nja inye tammo oono nja Liyasiri.

⁶ Lakiini i'i ütü kannä iyyü kide naganuuru keera kini ka aföönyö a'da Liyasiri amaara,

⁷ İkiri ka tiki a kadalaadene tanno iini, “Aaga ödö ungnö tapadaga co Yahüüdiya.”

⁸ İkiri kadalaadene niini ka tiki iini, “Ka Tatalaana kete kungngo kasaasa Yahüüdü tiidi o'o a niigisi ara o'o tagapadaga co kannä afe'de?”

⁹ İkiri ka tiki a'da, “Taalo uuru ka ungnodho ka ndanaaya kada'baaga kafünü eera? Ömö'di ka tunggeene uuru kungngo taalo ataseene kudumma iini ka adinö ka töyeene ma 'büdhülü nye'd'de.

¹⁰ Ömö'di ya ungngeene ooso kungngo ya, ataseene kudumma töyeene ka titaalo kini.”

¹¹ İki nggeege assa ka tafada iki eene, “Teefe ma angnga Liyasiri arigide, a'a tunggeene naco tiji i'i.”

¹² İkiri kadalaadene ka tiki iini, “Uugaara, üürü i'i arigide ya ara ta'diila.”

13 Yasu ageema tumma inde taalo tarigide ma timin'da, kiki kide a'da füngngö ma tarigide ün'dügüngö.

14 İkirı Yasu ka tirina eene dhorro, "Liyasiri eyi,

15 ka'diila oona eede kudumma aaga amang kada tamma a'da taalo a'a naganna kanna nja iini, aaga fiki'dö angnga co kini kanna."

16 İkirı Tööma yeene ka tūmmünü i'i a'da Miiso ya, ka tiki a köje tanno a kadalaadene no, "Kico tekere angnga co takaaya nja iini."

Yasu uu'bu nagınye na Liyasiri ka eedi

17 İkirı Yasu ka ala kanna aduna Liyasiri ka la ma oofu andatiimö füngngö egıısö.

18 A Beet Aniya ma ku'b'ba ka Örsaliim ana nameele keera,

19 a Yahüüdü kadhabbu kö'dö ka fara kuu'bu Marsa nja Mariyom eege ka eedi kidhi oona ku'bu ma örre tiya eene.

20 Mikiri Marsa ka föönyö a'da Yasu inni ö'dö ya, mikiri ka öö'dö kürö marogo kini ara Mariyom ka tütü ka 'bügöörı.

21 A Marsa tikiri ka tiki a Yasu, "Ka Uugaara, üdü ka taganna kita, taalo örre yeede ara takeyi.

22 Lakiini nütü a'a ka tussu a'da ara Masala tanangnga niimö yüüdü ka asaasa kono ya o'o."

23 İkirı Yasu ka tiki oono, "Ara örre yüüdü tafiki'dö ka inde afe'de."

24 Mikiri Marsa ka tiki iini, "Nussu a'a a'da atafiki'dö ka inde ka uuru ma tafiki'dö tanno eere no."

25 İkirî Yasu ka tiki oono, “A'a nungngo na tefe ka 'dî nja tafiki'dö. Ömö'dî ya amma kede ya ara tefe ka 'dî, munda kini kara teyi.

26 Ömö'dî ya efe ka 'dî amma kede ya, taalo teyi. Namma o'o ka tumma tanno?”

27 Miki iini, “İi, namma a'a Tatalaana, namma a'a a'da o'o na Almasihi, 'Bii'bala ma Masala ya atö'dö ka 'büdhülü ya.”

28 Ka Marsa ka tiraana nggeege ya, mikirî ka tafada maco ka Mariyom matagümmünü oogo mayaaya oogo miki, “Ö'dö Tatalaana asaasa 'buugu ma o'o.”

29 A Mariyom tikirî ka fiki'dö kono ka taföönyö tumma no, marooro ka tunggeene maco ka Yasu.

30 A'da üfürü Yasu tala daara aleefe ka 'buugu tiya Marsa ka takoreene nja iini kide ya.

31 Ka Yahüüdü na köö'dö kafara ka Mariyom ka 'dî no, kasala oogo ka fiki'dö areere maco kürö, kuurna oogo keere, kiki kide a'da oogo ma co la ma oofa tafara kide.

32 A Mariyom tö'dö ka 'buugu tiya Yasu ka taganna kide ya, kono ka tasala Yasu ya, müürü kini kidha ana küüge miki iini, “Ka Tatalaana, küdü ka taganna kita taalo örre yeede ara takeyi.”

33 Aga Yasu ka iji oogo ka fara a Yahüüdü na öö'dö nja oono no tafara nja oono, oona tö'dö kini ko'do angooro tümümü i'i a koronggore.

34 İkirî ka tiki, “Katü'bü aaga i'i kiga?”

Kiki iini, “Aayu kolo tassa kide, Uugaara.”

35 A Yasu tafara.

³⁶ İkirî Yahüüdü ka tiki, “Aaga assa kini agasaasa i'i nya.”

³⁷ Lakiini kadu könö kiki, “I'i afa'da soro ka iyye taalo atanangnga Liyasiri keefe ka 'di?”

Yasu iji Liyasiri ka inde

³⁸ Oona tangooro ka Yasu afe'de öö'dö ka la ma oofu, a misî mungngo ka iyye ma tumba.

³⁹ İkirî ka tiki, “Aaga kürünügü misî keere.”

A Marsa ma iyye tammo Liyasiri mo tiki, “Ka Tatalaana, anda unynya, ungnö iini ka la ma oofu füngngö egüisö.”

⁴⁰ İkirî Yasu ka tiki oono, “Taalo a'a niki o'o a'da küdü ka tamma, na o'o tiji tidhindhî na Masala?”

⁴¹ Kikîrî ka a'dina misî. A Yasu tassa coo'do iki, “Nanangnga a'a ta'diila o'o Pupa yeede, kudumma üüdü ka föönyö tumma neede.

⁴² Nussu a'a a'da ara o'o taföönyö kede a naguuru. Lakiini a'a neema nggeege amang ka kadu tanno kita nja a'a no, tamma a'da o'o nagürünü a'a.”

⁴³ Kini ka tiraana nggeege, İkirî ka alneege ko'd'do iki, “Liyasiri, aayu kürö.”

⁴⁴ Ömö'dî ya eyi ya, İkirî ka öö'dö kürö ka timi'didene ka uune nja iisine ana en'di adimi'didene ka iyye a ten'di, İkirî Yasu ka tiki eene, “Aaga kildhe eema iini ka oona aaga tafa kini ungngeene.”

Ünggü ma tiidi Yasu

⁴⁵ A Yahüüdü könö kadhabbu na öö'dö tassa ka Mariyom no, tiji eema ya Yasu ka tagalinggo ya kamma kini.

⁴⁶ Lakiini kadu könö ana kene keefe tadirina eema a naFariisi ma eema tiya Yasu ka tagalinggo ya.

⁴⁷ A naguugaara ma ka'boge nja naFariisi temmi ka la ma kadiifi ma Yahüüdü ma türi tumma no kiki, "Ara angnga takönyö ana ömö'di tiya, iini ka talinggo eema dhabbu keefe.

⁴⁸ Kaja ka tafa kini nggeege ara kadu tamma kini nye'd'de a kadu ma Rööma tö'dö taga'da anya maaja nja la ma Masala tiya aja."

⁴⁹ İkirı könö ana kene ana eere a'da Kiyafa ya aga uugaara ma ka'boge ka ürüünü tiya miini ya ka tiki, "Taalo aaga kussu nıimö 'do,

⁵⁰ taalo aaga kussu a'da a'diila ka ömö'di kara teyi ka üüdü ma kadu amang ka kadu tafa taaya in'dili."

⁵¹ Lakiini Kiyafa taalo adiri tumma no ndama eedi tiya iini, kudumma iini kada uugaara ma ka'boge ka ürüünü tiya miini ya, ikiri ka tema ussu a'da Yasu a teyi ka üüdü ma kadu ma Yahüüdü.

⁵² Lakiini taalo a teyi ka üüdü meene ungodho eege, lakiini ka üüdü ma kadu tanno Masala na asananjaana ku'bu ka ajeene no anangnga eege kada ungodho.

⁵³ Ndama uuru tanno miini no kandawwa fiini ma tiidi i'i.

⁵⁴ Nggeege taalo Yasu aga ungunaana ku'bu 'biini kungngo ka söödö ma Yahüüdü, agala ka tunggeene aco a riifö tiya kete ka dhüle ka anya tammo ana eere a'da Afraim mo, ada kamma kide nja kadalaadene tanno iini.

⁵⁵ Aga Taanyara ma Tada'da ka Erüüdö ma Yahüüdü ka ndakete ya, a kadu ma naanya 'do

tö'dö ka Örsaliim ma tindinaana oona ku'bu a'da aleefe uuru ma tirri.

⁵⁶ Kawwa 'buugu ma Yasu kindini ajeene ka la ma Masala kiki, “Kiki aaga nya? Ara tö'dö ka taanyara alla taalo atö'dö?”

⁵⁷ İkirı naguugaara ma ka'boge nja naFariisi ka tiki a'da ömö'di ya tussu 'buugu ma Yasu ya, atiraana a kadu tümümü i'i.

12

Aka masanna kondho ka Yasu ka uune ka Beet Aniya

(Matta 26.6-13; Murkus 14.3-9)

¹ Ka füngngö ka ndöreene iidümmü afünü unggodho ma Taanyara ma Tada'da ka Erıidö, ikiri Yasu ka öö'dö ka Beet Aniya ka 'di tiya Liyasiri yiini ka tiji i'i ka inde ya.

² Kadagüünı ada eema ma kuri ma ooso iini, a Marsa oogo mungngo malinggo ada eene, a Liyasiri taguri nja eene.

³ Mikiri Mariyom ka 'duga sügü'de ma kondho a kadu kaana kagu'daana agalinggo adene ana nardiin ya dhorro ya, masanna ka Yasu ka uune ma'bunaanago ana awu ma üüdü tiya oono a 'bügöörı tafilli a kondho.

⁴ İkirı Yahüüsa Askaryüüti, ya tatalaadene ya, assa ka tümünü Yasu a kadu ya ka anu kide,

⁵ “Taalo a'diila aja katenege a kondho tammo ana nakajine kö'dö na miya kiidoona kanangnga a kadu tanno eema ka titaalo kene no?”

⁶ Taalo i'i atiraana nggeege a'da i'i ya ana 'bangnga meene, lakiini kudumma iini kada

tanyooro i'i yungngo ümmü njoko ma gürüüsi, anggona kide ma eyi tiya iini.

⁷ İkiri Yasu ka tiki, “Aaga fa kono, oogo mafa ka kondho tammo ma uuru ma tatü'büdene tanno eede.

⁸ Kadu na eema ka titaalo kene no kaneene nja aaga turi kungngo, lakiini a'a taalo nara taneene nja aaga turi.”

⁹ A Yahüüdü kadhabbu taföönyö a'da Yasu ungnko ka Beet Aniya, kikiiri ka co tassa kini kara kaco tassa ka Liyasiri tiya Yasu ka anangnga i'i ka fiki'dö ndama inde.

¹⁰ I'i yungngo a naguugaara ma ka'boge kadimi'di tumma ma tiidi Liyasiri afe'de.

¹¹ Kudumma ma Liyasiri Yahüüdü kadhabbu ka ungeene kaco ka Yasu kamma kini.

Yasu inynyo Örsaliim

(Matta 21.1–11; Murkus 11.1–11; Lüüka 19.28–40)

¹² İkiri kadu na öö'dö ka Örsaliim ka taanyara no, kaföönyö a'da Yasu inni ara tö'dö kanna.

¹³ Kikiiri ka a'buna iisine ma naafa ma tamuru koreene nja iini kiidhe kiki, keema a'da,

“Tidhindhı.”

“Aaga nangnga baraka ka ömö'di tiya ara tö'dö ana eere ma Uugaara ya.”

“Aaga nangnga baraka ka Uugaara ma Israyil.”

14 Ìkìrì ka tuna 'bing kisine aka kide afa ma tiya sorne ka tiki ya kungngo,

15 “Fa tari'ba, 'badaada ma Sahyüün, assa, uugaara yüüdü tunggunu atö'dö aka ka 'bing kisine tiya idhilli ya.”

16 Ka uuru tanno miini no taalo kadalaadene niini kussu niimö miini illi eene kadagiigi i'i kini ka tafünügünja ko'do, sorne ageema tumma miini, eege kagalinggo ada eema ya iini.

17 Kadu na kunggeene nja iini no kini ka tagümmünü Liyasiri kürö ndama la ma oofu iji i'i ndama inde kadünügü tumma miini co kadu.

18 A kadu tö'dö kürö kadhabbu koreene nja iini kudumma eene ka taföonyö a'da i'i agalinggo eema keefe.

19 Ìkìrì naFariisi ka teemaana ka oona ungodho eege, “Taalo niimö maaja kara talinggo, aaga assa ka kadu in'dili ka tuurna i'i keere nya.”

Yasu eema tumma ma inde tanno iini

20 A kadu ma Yünan kagöö'dö nja kadu tanno köö'dö ka Örsaliim ka uuru ma Taanyara ma Tada'da ka Erüüdö.

21 Köö'dö ka Filibüs ya ma Beet Sayida ka Jaliil ya kiki iini, “Ömö'di eede, kasaasa ungnngo tassa ka Yasu.”

22 Ìkìrì Filibüs ka tirina Andraws, a Filibüs tunggeene nja Andraws ka tirina a Yasu.

23 Ìkìrì Yasu ka tiki eene, “Uuru ma 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ka ndö'dö miini ka tafünügünja ko'do.

24 Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, üürü taalo ndaniïye ma tinggile ka asuli ka 'büd'hülü keyi ya, a tütü ungodho eege. Lakiini kene ka teyi ya, kara tö'dö ana iïye kadhabbu.

25 Ömö'di ya asaasa eyi yiini ya ara taama, ömö'di ya a'düsünü eyi yiini ka 'büd'hülü tiya, ara tafa kene ma tefe ka 'di ta'billi.

26 Ömö'di ya asaasa talinggo ada a'a ya, fa kini uurna a'a keere, kita eede ka tanna kide ya, ara talinggo ada a'a, ömö'di ya alinggo ada a'a ya, ara Pupa yeede tamünügü i'i ko'do.

27 “Kalullu oona eede a 'bitingngö ara a'a tiki nya? Ara a'a tiki a'da, 'Pupa yeede, oolona a'a ka uuru tanno'? Kaw, kudumma tumma tanno, eege kungngo eede ka öö'dö ka uuru tanno.

28 Pupa yeede, fa ka eere tiya üüdü idhindhï.”

A tumma tö'dö ndama 'dotombo'do, “Nanangnga a'a i'i ka tidhindhï nara tafa kini idhindhï afe'de.”

29 A kadu na kanna kide no kataföönyö kiki a'da baana ma tombo'do, anno tiki a'da tadhangga ageema nja iini.

30 İkirï Yasu ka tiki, “Taalo tumma no kö'dö kudumma ma a'a, eege kö'dö kudumma aaga.

31 A 'bitingngö uuru no, uuru ma kadu ma 'büd'hülü ka tagümmü adene eege kungngo, a 'bitingngö uuru no ara uugaara ma 'büd'hülü atasorodene.

32 Kede ka ta'digi coo'do ndama 'büd'hülü, ara a'a tagufu kadu nja a'a nye'd'de kungngo.”

33 Atiraana nggeege ma tala eege ka inde tanno iini kara teyi no.

³⁴ A kadu nye'd'de tiki iini, “Kaföönyö ungngo ka seriye ka tiki a'da, Almasihi ara tütü ka 'di ta'billi, o'o sa köö'dö nya niki a'da ara 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ara ta'digi coo'do? 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ya i'i ya mada?”

³⁵ İkirî Yasu ka tiki eene, “Ara töyeene tagünü nja aaga idhilli, aaga ungeene ka töyeene ii'di ndüüli tanggaaga tala aaga ka oona, kudumma ömö'di tiya ungeene ka ndüüli ya taalo ussu 'buugu yiini ka tunggunu co ya.

³⁶ Aaga ümmü töyeene ana eedi dhorro, kudumma eene kungngo ada 'bitingngö amang kada ta laala tiya töyeene.” Ka Yasu ka alneege nggege ya, ungeene itaalo.

Yahüüdü kanu ka tamma ka Yasu

³⁷ A'da agalinggo ada eema keefe ya eene kidha 'do, kassa kitaalo kamma kini.

³⁸ Afa ma tamma tanno ne'bi Asaiya ka tiraana no ka timin'da iki,

“Ka Uugaara, mada i'i yungngo amma ka tamma tanno aja?

A mada i'i yungngo a nïisö tanno Masala ka alanja iini ungngo?”

³⁹ Taalo kambaanya tamma kini kudumma Asaiya ka tiki afe'de,

⁴⁰ “Masala ma'binynyi eege ka iïye manangnga eege ka takidhö ka nanggeedi, amang kene tafa tiji 'buugu ana iïye tanno eene,

kafa tussu eema a nanggeedi tanno eene,
amang kene tafada
na a'a toolona eege.”

⁴¹ Asaiya adiri tumma no kudumma iini ka tasala tidhindhi ma ta'diila tanno Yasu, adageema tumma miini.

⁴² Lakiini naguugaara ma Yahüüdü kadhabbu ka eyi tiya eene kamma ka Yasu. Lakiini eege taalo kasaasa kadu ka tussu iini, kudumma eene kari'ba a naFariisi iï'di tasoro eege ka la ma talaana.

⁴³ Eege kasaasa kadu ka tafünügü eege ko'do dhabbu kii'bi tafünügü ko'do na Masala.

⁴⁴ İkirî Yasu ka alneege ko'd'do iki, “Ka ömö'di ka tamma kede ya, taalo i'i ya amma kede sugi, lakiini i'i amma ka ömö'di tiya agürünü a'a ya.

⁴⁵ Ömö'di ya iji a'a ya, iji ömö'di ya agürünü a'a ya.

⁴⁶ A'a na töyeene tanno ö'dö ka 'büdhülü no, ömö'di ya amma kede ya taalo tanna ka ndüüli.

⁴⁷ “Ömö'di ya föönyö tumma neede assa ka titaalo amma kide ya, taalo a'a natümmü i'i. Kudumma eede taalo a'a nö'dö tümmü kadu ma 'büdhülü, a'a nö'dö toolona kadu ka 'büdhülü.

⁴⁸ Ömö'di ya anu kede itaalo amma ka tumma tanno eede ya, ömö'di ma tümmü i'i inggide, a tumma neede ka tiraana no katümmü i'i ka uuru tanno eere no.

⁴⁹ Taalo a'a neema tumma ma eyi tiya eede, lakiini Pupa ya agürünü a'a ya, i'i yungngo

anangnga tumma a'a a'da nöödö tatiraana neema iini.

⁵⁰ A'a nussu a'da tumma niini, eege ka tefe ka 'di ta'billi. A tumma neede ka teema no ara a'a tatiraana afa ma tiya Masala ka tiki ya kungngo.”

13

Yasu agunu kadalaadene niini ka uune

¹ Ka Taanyara ma Tada'da ka Erüüdö ka ndakete ya, a'da ussu Yasu a'da uuru miini ka ndungeene ka 'büdhülü ma co ka Pupa tiya iini. I'i asaasa kadu niini na ka 'büdhülü no asaasa eege dhorro ta'billi.

² Ka Yasu ka ndemmi ooso kungngo ma tagu eema nja kadalaadene tanno iini, ikiri Ebliisi ka iisini Yahüüsa Askaryüüti 'bii'bala ya Samaan, ya ümmünü Yasu a naguugaara.

³ A Yasu ussu a'da Pupa yiini ümmünü eema iini ka niisö nye'd'de. Ussu a'da i'i ödö ndama Masala ara tapadaga ka Masala afe'de.

⁴ Ikiri ka fiki'dö ka kuri akirnö ten'di miini, aramba dhiiri niini a ten'di.

⁵ Ikiri ka tuuru 'biidi ka dho agunu kadalaadene niini ka uune, uppu a ten'di tammo iini ka mi'di dhiiri iini mo.

⁶ Kini ka ndödö ka Samaan Bütrüs ya, ikiri Samaan ka tiki iini, “Ka Tatalaana, ara o'o tagunu a'a ka uune?”

⁷ Ikiri Yasu ka tiki iini, “O'o bitingngö ya, taalo o'o nussu niimö yeede ka talinggo ya, lakiini ara o'o saga tussu taka öccö.”

⁸ Ikiri Bütrüs ka tiki iini, “Taalo o'o nara tagunu a'a ka uune 'do.”

A Yasu tiki iini, “Kede ka titaalo natagunu o'o ka uune ya, taalo o'o nara toso ka nīimō nja a'a.”

⁹ İkirī Samaan Būtrūs ka tiki, “Ka Tatalaana, fa tagala a'a ka uune ungodho eege, agala a'a ka iisine nja üüdü afe'de.”

¹⁰ İkirī Yasu ka tiki iini, “Ömō'di ya agoodene ya, a tinsili ka oona 'do, taalo ama tagoodene ka oona nye'd'de, illi uune sugi, kinsili aaga lakiini taalo aaga nye'd'de kinsili ka nanggeedi.”

¹¹ Yasu iki a'da, “Taalo aaga nye'd'de kinsili ka nanggeedi,” kudumma iini ka tussu a'da mada i'i yungngo atümmünü i'i a naguugaara.

¹² A kini ka ndagala eege ka uune agirni ten'di iini ka oona afada aco a 'buugu ma kuri, iki eene, “Kussu aaga nīimō yeede ka talinggo ana aaga ya?”

¹³ Kūmmünü aaga a'a a'da ‘Tatalaana’ nja ‘Uugaara,’ a'da tumma dhorro kudumma a'a namiini.

¹⁴ A 'bitingngö a'a na Uugaara nja Tatalaana nagunu a'a aaga ka uune, aaga tekere aaga kunu ajeene ka uune.

¹⁵ Nala a'a aaga ka fiini miini amang kada talinggo afa meede ka tagalinggo ada kungngo.

¹⁶ Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, taalo ömō'di ya linggo ya agii'bi ömō'di yiini ka talinggo nja iini ya, a tafiini taalo agii'bi ömō'di ya agürünü i'i ya.

¹⁷ A 'bitingngö sa aaga tussu fiini ya dhorro ya, ara aaga taluna baraka kada kara talinggo iini.”

¹⁸ “Taalo a'a neema tumma aaga nye'd'de, nussu a'a kadu neede ka tagesse eege no, lakiini tumma na Sorne ma Masala ka takiki no kara co

ööye miini a'da, 'Ömö'di ya agu kuri yeede ya apadaga kede alinggo a'a.'

¹⁹ Ara a'a tadirina aaga 'bitingngö a'da küfürü tüünidene, amang kene kara tö'dö aaga tamma a'da a'a namiini.

²⁰ Tumma dhorro ara a'a tadirina aaga, ka ömö'di tiya amma ka kadu tanno eede ka kürünü eege no, amma kede, ömö'di ya amma kede ya, i'i ya amma ka ömö'di tiya agürünü a'a ya."

Yasu eema tumma ma tümümü adene tanno iini (Matta 26.20-25; Murkus 14.17-21; Lüüka 22.21-23)

²¹ Ka Yasu ka ndageema tumma ya, oona tarooro ka ta'deedene kini, ikiri ka tiki eene, "Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, ömö'di inggitta ana kada atümmü a'a ümmünü a'a a kadu."

²² İkiri kadalaadene ka tasalaana ka oona ungodho eege, kadhere taalo kussu ömö'di yiini ka teema kini ka oona ya.

²³ A tatalaadene inggide a Yasu ka asaasa i'i, emmi kini kete.

²⁴ İkiri Samaan Bütrüs ka tage'de i'i ana üüdü indini i'i, "Mada i'i yungngo iini ka teema kini ka oona?"

²⁵ İkiri tatalaadene ya miini ya ka tasigi ka Yasu kete indini i'i, "Tatalaana, mada i'i ya miini unngo sii?"

²⁶ İkiri Yasu ka tiki iini, "Ömö'di yeede ka tata miteene ka kala nanangnga iini ya." İkiri Yasu ka tindi miteene ata ka kala anangnga a Yahüüsa Askaryüüti 'bii'bala ya Samaan.

27 Ka Yahüüsa ka ndagu miteene ya, ikiri Ebliisi ka taka kini, ikiri Yasu ka tiki iini, “Üüni niimö yüüdü ka asaasa talinggo ya, nafa tadoono ku'bu.”

28 A kadu na emmi ma tagu eema no, taalo kussu a'da i'i iki iini nggeege amana?

29 A Yahüüsa i'i yunggo amünügü njoko ma gürüüsü eene, kikiriri ka tiki kide a'da Yasu agürünü i'i a'da aaco tana eema ma taanyara nja iini kara co tagona eema a kadu tanno eema ka titaalo kene no.

30 Ka Yahüüsa ka tamü miteene, arooro kico kürö a'da aga ooso 'buugu.

Tumma na issi no

31 Kini kico kürö ikiri Yasu ka tiki, “'Bitingngö ara 'Bii'bala ma Tadü'd'dü tafünügünja ko'do, a Masala tafünügü ko'do kini.

32 Üürü tidhindhi na Masala kunggo iini ka oona, ara Masala tanangnga 'Bii'bala ka tidhindhi ana oogo, mara tanangnga i'i ka tidhindhi areere.

33 Laala eede, taalo a'a nara tagünü nja aaga dhabbu. Ara aaga saga tawwa a'a taalo aaga ka taluna a'a afa ma tiya eede ka tirina a Yahüüdü ya kunggo, ara a'a tadirina aaga 'bitingngö. 'Buugu yeede kico ya, taalo aaga ka tö'dö kide.

34 “Ara a'a tadirina tumma na issi no aaga, aaga asaasa ajeene afa meede ka asaasa aaga kunggo, aaga asaasa ajeene.

35 Kada kasaasa ajeene ya, ara kadu nye'd'de kunggo tussu a'da aaga kadalaadene tanno eede.”

*Yasu eema tumma ma ta'düsünü i'i na Bùtrüs
(Matta 26.31-35; Murkus 14.27-31; Lüüka
22.31-34)*

³⁶ Ìkìrì Samaan Bùtrüs ka tiki iini, “Ara o'o co kiga sii Uugaara?”

A Yasu tiki iini, “Buugu yeede kara co ya taalo o'o nara tambaanya co eede keere 'bitingngö, lakiini ara o'o saga co eede keere ka uuru töccö.”

³⁷ Ìkìrì Bùtrüs ka tiki iini, “Ka Uugaara, minna tagu a'a nitaalo natambaanya co üdü keere 'bitingngö? Namma a'a ka teyi ka üüdü ma o'o.”

³⁸ A Yasu tiki iini, “Ara o'o teyi ka üüdü ma a'a? Tumma dhorro eege kungngo eede ka tadirina o'o, ka dhimbì ka tufürü tafara ya, ara o'o ta'düsünü a'a tiidoona.”

14

Yasu a fiini ma co ka Pupa

¹ “Aaga fa ta'deedene ka nanggeedi. Aaga amma ka Masala aaga tamma kede afe'de.

² Naala kungngo ka 'di tiya Pupa tiya eede dhabbu, üürü taalo nggeege, taalo a'a nagadirina aaga ara a'a co tindinaana 'buugu kada ku'bu.

³ A kede kara co, naco tindinaana 'buugu ada ku'bu ya, nafada nöödö ta'duga aaga nja a'a, aaga co tanna ka 'buugu ya kara co tanna kide ya nja a'a.

⁴ Kussu aaga fiini ma 'buugu tiya eede kara co ya.”

Yasu a fiini ma co ka Pupa

⁵ Ìkírì Tööma ka tiki iini, “Ka Tatalaana, taalo ungnngo kussu kita üüdü kara co ya, ara ungnngo tussu fiini nya?”

⁶ A Yasu tiki iini, “A'a nungngo na fiini, a'a nungngo na dhorro nja tefe ka 'di. Taalo ömö'di ma co ka Pupa illi ndama a'a.

⁷ Kada kussu a'a dhorro ya, ara aaga tagussu Pupa yeede afe'de. Ndama uuru tanno kussu aaga i'i aaga tadinö kini.”

⁸ A Filibüs tiki iini, “Ka Uugaara, la ungnngo ka Pupa sugi.”

⁹ Ìkírì Yasu ka tiki iini, “Ka Filibüs, naneene a'a nja aaga magaada 'do na o'o saga taalo nussu a'a? Ömö'di ya adinö kede ya, i'i ya adinö ka Pupa, na o'o saga tiki a'da la ungnngo ka Pupa nya?

¹⁰ Taalo o'o namma a'da a'a na ka Pupa a Pupa ungnngo eede? Tumma neede ka teemaga co o'o no, taalo a'a neema eege ndama eyi tiya eede, lakiini Pupa ya anna kede ka oona ya, i'i yungngo alinggo linggo niini.

¹¹ “Aaga amma ka tumma tanno eede kede ka tiki aaga a'da a'a na ka Pupa a Pupa ungnngo eede. Lakiini üürü aaga taalo kamma kede, aaga amma kudumma linggo ka eyi tiya iini.

¹² Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, ömö'di ya amma kede ya a talinggo eema yeede ka talinggo ya, kara tüüni kii'bi i'i kudumma eede kara tunggeene naco ka Pupa tiya eede.

¹³ A niimö yaada ka asaasa ana eere tiya eede ya, ara a'a talinggo amang ka Pupa tindhiginja ko'do ka 'Bii'bala.

14 Kada kara tasaasa näämöö öccö ana eere tiya eede ara a'a talinggo.

Yasu eema tö'dö ma Koronggore tiya Insili ya

15 “Kada katasaasa a'a ara aaga täämmü tamma neede.

16 Ara a'a tarangnga Pupa yeede anangnga Tatamünügü ko'do öccö aaga aneene nja aaga ta'billi,

17 i'i ya Koronggore ma timin'da ya. Ya kadu ma 'büdhülü taalo ka tambaanya tamma kini ya, kudumma eene taalo kiji i'i kitaalo kussu i'i. Lakiini aaga kungngo kussu i'i, kudumma iini ara tütü nja aaga anna kada ka oona.

18 Taalo a'a nara tinyi aaga ku'bu kada nagüülö, ara a'a tafada nöö'dö kada.

19 A füngngö idhilli kungngo, taalo kadu ma 'büdhülü kara tiji a'a, lakiini aaga kungngo katassa kede, kudumma eede ka eefe ka 'dä, aaga tefe ka 'dä tekere.

20 Ka uuru tanno miini no, ara aaga tussu a'da a'a na ka Pupa tiya eede, aaga kungngo eede, a'a nungngo ada.

21 Ömö'dä ya amma ka tamma tanno eede afa kide i'i ya asaasa a'a, ömö'dä ya asaasa a'a ya, a Pupa yeede tasaasa i'i, a'a tasaasa i'i nadele oona neede iini.”

22 İkirä Yahüüsa, (taalo Yahüüsa Askaryüüti i'i ya miini) ka tiki iini, “Ka Tataalaana, minna agu o'o nadele oona ungnö nitaalo natatele oona a kadu ka 'buugu koonä 'do?”

²³ A Yasu tiki iini, “Ömö'di ya asaasa a'a ya, ara taföönyö talaana neede. A Pupa yeede tasaasa i'i, unngo tö'dö kini ma taneene nja iini.

²⁴ Ömö'di ya taalo asaasa a'a ya, taalo ataföönyö talaana neede, a tumma no taalo neede, tumma na Pupa yeede ka kürünü a'a iini.

²⁵ “Nadirina tumma aaga 'bitingngö a'da naleefe a'a nja aaga.

²⁶ Lakiini Tatamünügü ko'do, Korongore ya Insili ya, ya Pupa tiya eede ka tagürünü i'i ana eere tiya eede, i'i yungngo ara talaana aaga, aaga tagiigi eema yeede ka tagadünügü aaga ya nye'd'de kungngo.

²⁷ “Ara a'a tyni ta'diila kada ku'bu, nanangnga ta'diila neede aaga taalo atafeene afa ya kadu ma 'büdhlü kamana aaga kungngo, aaga fa ta'deedene ka nanggeedi aaga tafa tari'ba.

²⁸ Kaföönyö aaga eede ka tiki aaga a'da, 'Ara a'a tunggeene na saga tafada nöö'dö kada.' A kada ka tasaasa a'a ara aaga tagadhodho kudumma eede ka tiki a'da ara a'a co ka Pupa kudumma Pupa adhabbu a'a.

²⁹ Nilli a'a ka tirina aaga 'bitingngö a'da üfürü tüünidene amang kene tara tüünidene, aaga tamma kide.

³⁰ Taalo a'a nara teema tumma nja aaga dhabbu kudumma uugaara ma 'büdhlü ara tö'dö, lakiini i'i taalo uugaara ma a'a,

³¹ lakiini amang ka kadu ma 'büdhlü tussu a'da nasaasa a'a Pupa, a tumma na Pupa ka tirina a'a no nalinggo a'a iini.

“Aaga fiki'dö angnga tunggeene ndama kita.

15

Yasu i'i ya taki'bim'bi tanno dhorro no

¹ “A'a na taki'bim'bi tanno dhorro no, a Pupa yeede i'i ya yungngo afa ka ki'bim'bi.

² Seldhe yeede ya taalo ana iyye ya adhege i'i co, a seldhe ya ara tana iyye ya indinaanago amang kini tana iyye dhabbu.

³ A 'bitingngö kinsili aaga kudumma a tumma tanno eede ka tirina aaga no.

⁴ Aaga amma'da kede afa ma a'a nja aaga kungngo, seldhe taalo ara teene unggodho i'i illi kini ka tütü kada ki'bim'bi, aaga kafiigi nggeege, kada katitaalo kamma'da kede ya, taalo aaga kara tö'dö keere ana iyye.

⁵ “A'a na taki'bim'bi aaga ka naseldhe, ömö'di ya ütü nja a'a ya a'a tütü kini, atö'dö a tööyö dhabbu, lakiini kede ka titaalo ya, taalo aaga kara tüüni niimö.

⁶ Ömö'di ya taalo ütü nja a'a ya, i'i afeene nja seldhe tiya kadhifinja co arume, naseldhe na miini no ka'dugadene kadhifinja ka issi kafinne.

⁷ Kada kara tütü nja a'a a tumma neede tütü kada, niimö yaada ka tasaasa ya, ara aaga taluna.

⁸ Ara Pupa yeede tidhindhii kada ka tö'dö ana iyye dhabbu, nggeege ara aaga ta kadalaadene tanno eede.

⁹ “Nasaasa a'a aaga afa ma Pupa tiya eede ka asaasa a'a kungngo, 'bitingngö aaga tütü ka tasaasa ma a'a.

¹⁰ Kada kara tafa ka tumma tanno eede, ara aaga tütü ka tasaasa tanno eede, afa meede ka afa ka tumma tanno Pupa tiya eede nütü ka tasaasa tanno iini.

¹¹ A'a nadirina aaga nggeege amang ka dhodho tanno eede tütü kada a dhodho tanno ada tatiimö.

¹² Tumma neede eege kungngo, a'da aaga tasaasa ajeene afa meede ka asaasa aaga kungngo.

¹³ Taalo tasaasa ma tühindhä afa ma tanno kungngo, ma ömö'di ka tüpü eyi yiini eyi ka üüdü ma kateefe miini.

¹⁴ Aaga ka kateefe ma a'a, kada kara talinggo a tumma tanno eede ka anangnga aaga no.

¹⁵ Taalo a'a nara tümmünü aaga a'da kasaga ndama uuru tanno, kudumma a tasaga taalo ussu niimö ya ömö'di tiya iini ka talinggo ya nye'd'de. Lakiini ara a'a tümmünü aaga a'da kateefe ma a'a, kudumma eede ka tirina eema nye'd'de yeede ka taföonyö ka Pupa tiya eede ya aaga.

¹⁶ Taalo aaga kungngo kagesse a'a, lakiini a'a nagesse aaga nagürünü aaga ma co tö'dö ana iye tanno ara teene ta'billi no, niimö yaada ka asaasa ana eere tiya eede ya, ara Pupa tanangnga aaga.

¹⁷ A tumma neede eege kungngo, aaga tasaasa ajeene dhorro.

Kadu ma 'bühülü taalo kasaasa kadalaadene

¹⁸ “Ka kadu kara takirimi aaga, aaga tagiigi a'da kagakirimi a'a ka dhidha.

¹⁹ Kada kara ta kadu ma 'bühülü ya, ara kadu ma 'bühülü tasaasa aaga kada kadu tanno eene. Kudumma eede ka tagesse aaga ka 'bühülü, aaga taalo kama iini afe'de i'i yungngo a kadu ma 'bühülü kanu kada.

²⁰ Aaga agiigi tumma neede ka tageema nja aaga no, 'Taalo ömö'di ya alinggo ya agii'bi ömö'di yiini ka talinggo nja iini ya.' Kene ka takirimi a'a ya, kara takirimi aaga afe'de, a kene kara taföonyö talaana neede ya, kara taföonyö tumma naada.

²¹ Kara talinggo ana aaga nggeege nye'd'de kungngo kudumma eere tiya eede, kudumma eene taalo kussu ömö'di ya agürünü a'a ya.

²² Kede kara tafa tagöö'dö nadageema nja eene ya, taalo tatoroko ka tagöö'dö kene ka oona, lakiini 'bitingngö taalo niimö ma takara kene ka oona iini afe'de, kudumma eene ka ndaföonyö.

²³ Ömö'di ya kirimi a'a ya, i'i ya akirimi Pupa yeede afe'de.

²⁴ Kede ka tafa tagalinggo eema kene ka söödö ya, a'da taalo ömö'di könö agalinggo nggeege, taalo tatoroko ka töö'dö kene, lakiini eege 'bitingngö ka adinö ka eema keefe, kassa ka tütü kadakirimi a'a, nja Pupa tiya eede.

²⁵ Lakiini amang ka tumma tanno kakirinja ka Sorne ma seriye tiya eene ya tö'dö timin'da, 'Eege kakirimi a'a a'da taalo nagüüni tatoroko.'*

²⁶ "Ka Tatamünügü ko'do ka öö'dö, yeede kara tagürünü kada ndama Pupa, Koronggore ma timin'da ya icci kürö ndama Pupa ya, i'i yungngo ateema tumma ma a'a.

²⁷ Lakiini aaga tekere ara aaga teema tumma ma a'a co a kadu kudumma ada kada kaneene nja a'a ka dhidha.

---

* 15:25 15.25 Tüüsü ma nakaaru 35.19; Tüüsü ma nakaaru 69.4

16

¹ “Nadirina a'a tumma no aaga in'dili kungngo iidi aaga tapadaga keere ka tumma tanno eede.

² Ara aaga sa kadasorodene ka naala ma talaana, tumma dhorro uuru kinggide kara sa köödö, a kadu na kirina aaga no tiki kide a'da eege kalinggo ada a Masala.

³ Eege kalinggo nggeege kudumma eene kati-taalo kussu Pupa yeede kitaalo kussu a'a.

⁴ Nadirina a'a tumma no aaga, amang ka uuru tanno miini no kara tö'dö, aaga tagiigi a'da nagadirina a'a aaga, taalo a'a nagadirina aaga ka dhidha kudumma eede ka taleefe taganeene nja aaga.

Linggo na Koronggore tiya Insili ya

⁵ “A 'bitingngö ara a'a tunggeene naco ka ömö'di tiya agürünü a'a ya, taalo ömö'di öccö ana kada tindini a'a a'da, 'Ara o'o co kiga?’

⁶ Kudumma eede ka tiri tumma no, aaga tüm mü nanggeedi.

⁷ Lakiini ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, agala ka'diila nja aaga eede kara tunggeene adha, kede ka titaalo nunggeene, taalo Tatamünügü ko'do ya afa kada ya ara tö'dö, lakiini kede kara tunggeene ara a'a tagürünü i'i kada.

⁸ A kini kara tö'dö ya, aala tatoroko ma kadu ma 'bühülü eene nja ta'diila nja tahükümü tanno Masala.

⁹ Kudumma tatoroko, kudumma eene taalo kamma kede.

10 Kudumma eene taalo kümme tumma ma Masala ta'diila, yungngo eede kara tunggeene naco ka Pupa, aaga taalo ka tiji a'a afe'de.

11 Kudumma tahükümü, asa uugaara ma 'büdhülü tahükümüdene.

12 “Tumma kungngo eede kadhabbu eede ka asaasa tadirina aaga, lakiini aaga 'bitingngö ya, taalo aaga kara tambaanya eege.

13 Aga Koronggore ma timin'da ya kara tö'dö, assa ka talaana aaga ka eema tiya timin'da ya nye'd'de kungngo. Kudumma iini taalo eema tumma ma eyi tiya iini, lakiini i'i ara teema tumma niini ka taföonyö no, ara teema nja aaga ma niimi tiya tö'dö ya.

14 I'i ara tindhigi a'a ko'do, kudumma iini ka ama tumma neede adünügü aaga.

15 Eema ya ka Pupa tiya eede ya nye'd'de yeede i'i ya miini. Yungngo eede ka tiki aaga a'da Koronggore ara ta'duga tumma kede anangnga aaga ka tussu eege.

Fara ara tatem'bele kada dhodho

16 “Amussu kungngo ya taalo aaga kara tiji a'a, amussu kungngo afe'de ara aaga tiji a'a.”

17 İkirı kadalaadene niini könö ka tindini ajeene unggodho eege kiki a'da, “Minna yungngo iini ka teema iki a'da, ‘Amussu kungngo taalo aaga kara tiji a'a, amussu kungngo ara aaga tiji a'a,’ ana ‘Kudumma eede kara co ka Pupa?’”

18 Kindini ajeene kiki a'da, “Minna i'i yungngo ana eere a'da, ‘Idhilli unggodho?’ Taalo angnga kussu niimö yiini ka teema ya.”

19 İkiri Yasu ka tussu a'da eege kasaasa tindini i'i, ikiri ka tiki eene, "Aaga kindini ajeene ma niimö tiya eede ka tema ya, 'Idhilli kungngo taalo aaga kara tiji a'a, idhilli kungngo ara aaga tiji a'a'?"

20 Ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, ara aaga sa kafara, aaga tüünü ngooro ara kadu ma 'büdhülü katadhodho. Ara aaga tadinigöögö aaga tiki iye ku'bu, lakiini tadinigöögö naada no kassa ka ta'bele kada dhodho.

21 Aka kara teene 'bii'bala a tin'd'di, kudumma uuru ma teene tanno oono ka ndö'dö, lakiini ka 'bii'bala kara teenedene ya, müürü ma tin'd'di miini kono ka tadhodho kudumma oono ka tageene ada ömö'di ka 'büdhülü.

22 A 'bitingngö aaga kafiigi nggeege, kadinigöögö aaga 'bitingngö lakiini kede ka tafada ya, ara nanggeedi naada sa katadhodho ömö'di ma ta'duga kada kungngo itaalo.

23 "Ka uuru tanno miini no, taalo aaga ka tasaasa niimö kede, ara a'a tadirina tumma aaga dhorro, niimö yaada katasaasa ka Pupa ana eere tiya eede ya, ara tanangnga aaga.

24 Ta'bitingngö taalo aaga karangnga niimö öccö ana eere tiya eede, aaga arangnga ara tananja aaga amang ka dhodho tanno ada tatiimö.

25 "Nadiri a'a tumma aaga a tafeene ma tumma ün'dügüngngö, lakiini uuru kinggide kassa ka öö'dö taalo a'a nara tema a tafeene ma tumma nja aaga, ara a'a tema tumma ma Pupa tiya eede nja aaga 'biini kungngo.

26 Ka uuru tanno miini no ara aaga tarangnga

ana eere ma a'a taalo a'a natiki a'da ara a'a tarangnga Pupa ka üüdü ma aaga.

²⁷ Kaw, Pupa ka eyi tiya iini kungngo ya, asaasa aaga kudumma ada ka asaasa a'a, aaga tamma a'da a'a nöö'dö ndama Pupa.

²⁸ A'a nö'dö ndama Pupa nöö'dö ka 'büdhülü, a 'bitingngö ara a'a tinyi 'büdhülü ku'bu napadaga ka Pupa.”

²⁹ İkirî kadalaadene niini ka tiki iini, “O'o 'bitingngö neema o'o tumma dhorro, taalo o'o neema eege a tafeene ma tumma.

³⁰ A 'bitingngö kussu ungnö a'da nussu o'o eema nye'd'de kungngo, na o'o taalo nama ömö'di ka tindini o'o ma niimö 'do, i'i yungngo iidi ka tamma a'da nö'dö o'o ndama Masala.”

³¹ İkirî Yasu ka tiki eene, “Sa aaga tamma keere kungngo.

³² Uuru kinggide kara tö'dö, eege ka ndö'dö 'bitingngö, aaga sa ka tanyala njaana ku'bu, ömö'di tapadaga co 'buugu tiya iini ungnodho i'i aaga tinyi a'a ku'bu ungnodho a'a, lakiini taalo a'a nara taneene ungnodho a'a kudumma ma Pupa tiya eede ataneene nja a'a.

³³ “Nadirina a'a eema ya aaga amang kada taluna ta'diila kede, ara aaga tadhügürü ka 'büdhülü tiya, lakiini aaga fa tari'ba, nagii'bi a'a türü ma 'büdhülü.”

17

Yasu afara ka Masala ma eyi tiya iini

¹ Ka Yasu ka tiri tumma no ya, assa co 'dotombo'do iki,

“Pupa, asa uuru tö'dö, indhigī 'Bii'bala yüüdü ko'do amang kini tafünügü o'o ko'do.

² O'o nanangnga tauugaara ma kadu nye'd'de iini, amang kini tanangnga tefe ka 'dī ta'billi a kadu nye'd'de nüüdü ka anangnga iini no.

³ A tefe ka 'dī ta'billi meene ka tussu a'da, o'o na Masala tammo dhorro mo unggodho mo, kussu Yasu Almasihi yüüdü ka kürünü i'i ya.

⁴ Nö'dö a'a a tidhindhī o'o ka 'büdihülü kita ma tatüümö linggo nüüdü ka anangnga a'a a'da nalinggo no.

⁵ Nangnga tidhindhī a'a 'bitingngö küdü kidha Pupa yeede a tidhindhī na kanna kede nja o'o no a'da üfürü 'büdihülü tagalinggo adene.”

Yasu afara ka Masala kudumma kadalaadene tanno iini

⁶ “Nanangnga eere yüüdü ka tussu adene ka kadu tanno üüdü ka anangnga eege ka 'büdihülü no. Kadu nüüdü eege kamiini, nanangnga o'o eege a'a kikiri ka föönyö tumma nüüdü dhorro.

⁷ A 'bitingngö eege kussu a'da eema yüüdü ka anangnga a'a nye'd'de ya, ö'dö ndama o'o.

⁸ Nadirina tumma nüüdü ka tirina a'a no eene kamma kide. Eege kussu a'da tumma dhorro a'da nö'dö a'a ndama o'o, kamma a'da o'o nagürünü a'a.

⁹ Ara a'a tafara ka Masala kudumma eene. Taalo a'a natafara kudumma a kadu ma 'büdihülü, lakiini kudumma a kadu tanno üüdü ka anangnga a'a no, kudumma eene kada kadu tanno üüdü.

¹⁰ Eema ya inggide nye'd'de yüüdü i'i ya miini, aya күдү ya nye'd'de, yeede i'i ya miini. A'a tñdhñdhñ ana eege.

¹¹ Taalo a'a nara tütü ka 'bñdhñlñ, illi eege kara tütü kide, ara a'a tö'dö күдү, Pupa yeede ya Insili ya, afa kene a түрү ma eere tiya üüdü ka anangnga a'a ya, amang kene ta unggodho, afa ma o'o nja a'a kada unggodho kungngo.

¹² Kede ka taganeene nja eene ka 'bñdhñlñ ya nakafa a'a kene ana eere tiya üüdü ka anangnga a'a ya, nakafa a'a kene taalo könö ana kene aama illi ömö'dñ ya illi ka tagaama ya afa ma tiya Sorne ka tiki ya kungngo.

¹³ 'Bitñngngö ara a'a tö'dö күдү, a'a nadiri tumma no kede ka aleefe ka 'bñdhñlñ, amang ka dhodho tanno eeде tanna kene ka oona.

¹⁴ Nadirina tumma nüüdü eene, illi kadu ma 'bñdhñlñ kanu kene kudumma eene ka titaalo kama 'bñdhñlñ, afa ma a'a taalo nama 'bñdhñlñ.

¹⁵ Taalo a'a niki o'o a'da na'duga eege ka 'bñdhñlñ, lakiini na o'o tafa kene kudumma Ebliisi.

¹⁶ Eege taalo kama 'bñdhñlñ a'a taalo nama 'bñdhñlñ afe'de.

¹⁷ Nanangnga eege ka tinsili a tumma tanno üüdü na dhorro no, kudumma tumma tanno üüdü ka dhorro.

¹⁸ A'a nagürñnü eege ka 'bñdhñlñ afa müüdü ka күрñnü a'a ka 'bñdhñlñ kungngo.

¹⁹ Nanangnga a'a eyi yeede ka tinsili kudumma eene, amang kene tinsili tekere ka tumma tanno üüdü na dhorro no."

Yasu afara ka Masala ma kadu tanno amma no

20 “Taalo a'a nafara kene kudumma eene ungodho eege, lakiini a'a nafara ka kadu tanno ara tamma kede no a tamma ka tumma tanno eene.

21 Nanangnga eege kada ungodho nye'd'de kadanna kaja ka oona, afa ma o'o ka tanna kede, a'a nungngo küdü, fa kene tekere kanna kaja ka oona amang ka kadu ma 'büdhülü tussu a'da o'o nagürünü a'a.

22 Nunggu a'a tïdhïndhï nüüdü ka anangnga a'a no nanangnga eene, amang kene ta ungodho afa ma angnga kada ungodho kunggo.

23 A'a nungngo eene ka oona o'o nungngo eede ka oona amang kene ta ungodho tatïimö amang ka kadu tussu a'da o'o nagürünü a'a, o'o nasaasa eege afa müüdü ka asaasa a'a kungngo.

24 Ka Pupa, o'o nanangnga eege a'a nasaasa eege a'da kaneene nja a'a ka 'buugu tiya eede ka tanna kide ya, amang kene tiji tïdhïndhï nüüdü ka anangnga a'a no, kudumma üüdü ka asaasa a'a a'da üfürü 'büdhülü tarü'bü adene.

25 Ka Pupa ya a'diila ya, salla kadu ma 'büdhülü taalo kussu o'o illi a'a nungngo nussu o'o, a kadalaadene tussu a'da o'o nagürünü a'a.

26 Nanangnga eege ka tussu o'o nara tala eege kide amang ka tasaasa tanno kede no, tanna kene, a'a ka eyi tiya eede nanna kene.”

18

*Tümmü adene na Yasu
(Matta 26.47-56; Murkus 14.43-50; Lüüka
22.47-53)*

¹ Ka Yasu ka tiiimö fara ka Masala ya, öö'dö kürö nja kadalaadene tanno iini kada'da Koolo ma Kitröön 'booro inggide ka 'buugu tiya miini ya, ikiri ka co nja kadalaadene tanno iini.

² A'da ussu Yahüüsa ya agümmünü i'i a kadu ya, ussu 'buugu ya, kudumma Yasu ka takicci tanna inggide nja kadalaadene tanno iini.

³ İkiri Yahüüsa ka öö'dö ka 'booro nja nasigira nja kadu tanno afa ka naguugaara ma ka'boge nja tanno naFariisi no kagürünü eege a'da ka'duga lamba nja issi ma tam'bala kafinne nja eema ma koro'bo.

⁴ İkiri Yasu ka toreene nja eene a'da ussu niimö ya atalinggo adene ana i'i ya, iki eene, "Kasaasa aaga mada?"

⁵ Kiki, "Yasu ya ma Nasira ya."

A Yasu tiki eene, "A'a nungngo," a'da Yahüüsa ya ümmünü i'i a kadu yungngo a'dingnge nja eene.

⁶ Aga Yasu ka tiki eene a'da, "A'a nungngo ya," kadagitigi keere ka'dinggö ka 'büdhülü.

⁷ İkiri Yasu ka tindini eege afe'de, "Kasaasa aaga mada?"

Kiki a'da, "Yasu ya Nasira ya."

⁸ İkiri Yasu ka tiki eene a'da, "A'a niki aaga, a'a nungngo, üürü aaga kasaasa a'a, aaga fa ka kadu tanno kungeene."

⁹ A tumma niini ka tatiraana no co ööye miini, "Taalo a'a naama ömö'di öccö ungodho ana ka kadu tanno üüdü ka nanangna a'a no."

¹⁰ A'da kulu'ba ma dhonggoro mo mungngo a Samaan Bütrüs, ikiri ka fanna armuna tasigira

ya uugaara ma ka'boge ka neeso ma kuri, ya ana eere a'da Malkis ya.

¹¹ İkiri Yasu ka tiki a Bütrüs, “Apadaga kulu'ba ma dhonggoro mo müdü co la miini, taalo a'a nara tooye ker'de ma dhügürü tiya Pupa tiya eede ka anangnga a'a sa?”

Yasu unngo kidha ma Hanan

¹² İkiri nasigira nja uugaara tiya eene nja nasi-gira ma la ma Masala ka tümümü Yasu kadimi'di i'i.

¹³ Ka'duga Yasu kaco ka Hanan ana i'i ka dhidha, ya 'berki ma Kiyaafa ya i'i ya uugaara ma ka'boge ka ürüünü tiya miini ya.

¹⁴ A Kiyaafa ya i'i yunggo akiki a Yahüüdü a'da, “A'diila ka ömö'di ungodho ka teyi ka üüdü ma kadu.”

Bütrüs a'düsünü Yasu

(Matta 26.69–70; Murkus 14.66–68; Lüüka 22.55–57)

¹⁵ A Samaan Bütrüs nja tatalaadene töccö tako'd'do ka Yasu keere. Kudumma a tata-laadene tiya miini ya, tagussu ajeene nja uugaara ma ka'boge, aco nja Yasu ka 'booro tiya uugaara ma ka'boge.

¹⁶ İkiri Bütrüs ka töödhî ka ñnye ndama kürö, a tatalaadene öccö, ya uugaara ma ka'boge ka tussu i'i ya, tapadaga co kürö adageema nja 'badaada tammo mafa ka ñnye mo, oogo mungngo munggu Bütrüs co a 'bügöörî.

¹⁷ İkiri 'badaada ma fa ka ñnye mo, ka tiki a Bütrüs, “Taalo o'o na tatalaadene tiya ömö'di tiya?”

A Bütrüs tiki, “Taalo a'a nja iini.”

¹⁸ İkirî kadu ma linggo nja nasigira kafülle İssi, ka'dingnge ana ko'do kille İssi kudumma ma 'buugu ka tiicolo, İkirî Bütrüs ka a'dingnge ille İssi nja eene.

Uugaara ma ka'boge indini Yasu
(Matta 26.59–66; Murkus 14.55–64; Lüüka 22.66–71)

¹⁹ İkirî uugaara ma ka'boge ka tindini Yasu ma kadalaadene tanno iini nja talaana tanno iini.

²⁰ A Yasu tiki iini, “Nageema a'a nja kadu ana ndanaaya ko'do nalaana kadu 'bucca ka naala ma talaana nja la ma Masala kita Yahüüdü ka tamiimi kide eege nye'd'de ya, na a'a taalo nageema nîimö öccö unggodho ka küdhü.

²¹ O'o nindini a'a amana? İndini kadu na föönyö kede no, niki a'a a'da minna, eege kussu nîimö yeede ka tageema ya.”

²² Aga Yasu ka tiraana nggeege ya, İkirî tasigira ökönö aganna kini kete a abbü i'i ka tanggarama İki İini, “Neema o'o nja uugaara ma ka'boge nggeege amana?”

²³ İkirî Yasu ka tiki İini, “Üürü nadiri a'a nîimö ya toroko ya, tiri i'i ka kadu kidha, üürü nadiri a'a tumma na dhorro no a minna agu o'o nabbü a'a?”

²⁴ İkirî Hanan ka timi'di i'i uurugu i'i co Kiyaafa ya uugaara ma ka'boge ya.

Bütrüs a'düsünü Almasihi teera tiidoona
(Matta 26.71–75; Murkus 14.69–72; Lüüka 22.58–62)

²⁵ Ka Samaan Bütrüs ka 'dingnge ille issi ya, kikiiri ka tiki iini, “Taalo o'o na tatalaadene tiya iini?”

A'düsünügi iki, “Taalo a'a nja iini.”

²⁶ İkiiri könö ana ka kadu ma linggo tanno uugaara ma ka'boge ya siliga ma ömö'di tiya Bütrüs ka rumuna i'i ka neeso ya, iki iini, “Taalo a'a nadinö küdü ka 'booro nja iini?”

²⁷ A Bütrüs ta'düsünü i'i afe'de a'da arooro dhimbı ka tagolo fara.

Yasu unngo ka Bilatus kidha

(Matta 27.1-2, 11-14; Murkus 15.1-5; Lüüka 23.1-5)

²⁸ A Yahüüdü tikiiri ka a'duga Yasu ndama kita ka Kiyaafa kaco 'di tiya uugaara ma Rööma lititaka so'd'do, a Yahüüdü taalo kinynyo 'di tiya uugaara, kudumma eene taalo kasaasa tanyoro ka uuru ma taanyara amang kene tagu kuri ma Tada'da ka Erüüdö.

²⁹ İkiiri Bilatus ka öö'dö kene kürö indini eege, “Kümmü aaga ömö'di ya amana?”

³⁰ Kiki, “Kini ka tafa tagüünı nıimö ya tatoroko ya, taalo unngo kara tagöö'dö ana i'i o'o.”

³¹ İkiiri Bilatus ka tiki eene, “Aaga 'duga i'i aaga tümümü i'i a tumma ma seriye tiya ada.”

Kiki iini, “Taalo unngo kama tümümü i'i ma tiidi i'i.”

³² A tumma na Yasu ka tiraana a'da inde niini kara tatüümö timin'da.

³³ İkiiri Bilatus ka co la ma tauugaara atümmünü Yasu iki iini, “O'o na uugaara ma Yahüüdü?”

34 A Yasu tiki iini, “O'o natiraana ungodho o'o alla kadu könö kadirina o'o ma a'a?”

35 İkirî Bilatus ka tiki, “A'a na Yahüüdü sa? Kadu nüüdü nja naguugaara ma ka'boge kümmü o'o köö'dö ana o'o kede, nagalinggo o'o minna?”

36 İkirî Yasu ka tiki iini, “Tauugaara neede taalo kama 'büd'hülü tiya, ka tauugaara tanno eede ka taga ama 'büd'hülü ya, ara kadu neede tafaga Yahüüdü keere ka tümmü a'a, a tauugaara neede kitaalo kama 'büd'hülü.”

37 İkirî Bilatus ka tiki iini, “O'o no uugaara 'ba?”

A Yasu tiki iini, “O'o niki a'da a'a na uu-gaara, i'i yungngo eede ka tageenedene nöö'dö ka 'büd'hülü amang kede tadünnü tumma na dhorro no, ömö'di ya adho ka fiini ma timin'da ya, ara taföonyö tumma neede.”

38 İkirî Bilatus ka tiki iini, “Minna yungngo a dhorro ngo?” Kini ka tiraana nggeege İkirî ka co ka Yahüüdü kürö afe'de iki eene, “Taalo a'a naduna niimö ya toroko ya ma tümmü i'i iini.

39 Lakiini tafiigi ma aaga katadaada napaapa a'a ka ömö'di ma pabuusu ka uuru ma Taanyara ma Tada'da ka Eriidö, kasaasa aaga a'a a'da napa ka uugaara ma Yahüüdü?”

40 Keela ka tumma ko'do nye'd'de kungngo kiki, “Kaw, fa tapa ka ömö'di tiya, apa ka Barabas.” A Barabas agosso ka taga'da 'buugu.

19

Yasu ümmü adene ma teyi

1 İkirî Bilatus ka anangnga kadu katabbü Yasu.

² A nasigira tagu'daana tagiya ma ìmmì koona kanangnga kini ka üüdü kagirni ten'di ma tauugaara ma öödhe mo kini ka oona.

³ Keema kini ka oona, “A'a nöøjülü uugaara ma Yahüüdü,” kabbü i'i ka karama.

⁴ A Bilatus tapadaga ka Yahüüdü iki eene, “Ara a'a tuurugu i'i kada kürö amang kada tussu a'da taalo a'a naluna nïimö ya toroko ya kini.”

⁵ Ìkirì Yasu ka öö'dö kürö ana tagiya ma ìmmì ka üüdü a ten'di ma tauugaara ma öödhe mo ka oona, ìkirì Bilatus ka tiki eene, “Aaga assa ka ömö'di ungngo.”

⁶ Aga naguugaara ma ka'boge nja nasigira ka tasala i'i ya, keela ka tumma kiki, “Bünnü i'i ka salii'bi! Bünnü i'i ka salii'bi!”

Ìkirì Bilatus ka tiki eene, “Aaga 'duga i'i aaga tabünnü ka salii'bi ungodho aaga taalo a'a naluna nïimö ya toroko ya kini ma tÿmmü i'i.”

⁷ A Yahüüdü tiki iini, “Tumma ma serìye nïidi kiki a'da, i'i ama teyi, kudumma iini ka tÿmmü eyi yiini kada 'Bii'bala ma Masala.”

⁸ Ka Bilatus ka taföönyö tumma neene no ya, a ri'ba tÿmmü i'i dhindho.

⁹ Apadaga co la ma tauugaara afe'de iki a Yasu, “O'o no ma kiga 'do?” A Yasu tagin'di iini dhore kungngo.

¹⁰ Ìkirì Bilatus ka tiki iini, “Taalo o'o nasaasa teema nja a'a? Taalo o'o nussu a'da türü kungngo eede, ma tapa küdü, alla nabünnü o'o ka salii'bi?”

¹¹ Ìkirì Yasu ka tiki iini, “Taalo o'o nana türü ma a'a, taalo Masala manangnga üürü o'o, lakiini

ömö'di ya ümmünü a'a o'o ya, tatoroko niini kadhabbu a tatoroko tanno üüdü.”

¹² A Bilatus taka'b'ba oona ma tasaasa tapa ka Yasu, lakiini Yahüüdü kiidhe ko'do kiki, “Küdü ka tapa kini taalo o'o na teefe ma Kayisar. Kudumma ömö'di tiya ümmü eyi yiini kada uugaara ya i'i ya diidi tiya Kayisar.”

¹³ Ka Bilatus ka ndaföönyö tumma no ya, ikiri ka tuurugu Yasu co kürö ara ka temmi ka kööyö ma tauugaara ka 'buugu tiya ana eere a'da 'dokon'da ya, (a kadu ma Yahüüdü ka tümüneene a'da Kabatha).

¹⁴ Uuru ma Juma eege kamiini, na kadu ka tindinaana oona ku'bu ma Taanyara ma Tada'da ka Erüidö no, a'da asa 'buugu ta uuru ka teene, ikiri ka tiki a Yahüüdü, “Uugaara yaada unngo.”

¹⁵ Keela ka tumma kiki, “Aaga iidi i'i. Aaga iidi i'i. Bünnü i'i ka salii'bi.”

Ikiri Bilatus ka tiki eene, “Niidi uugaara yaada?”

Ikiri naguugaara ma ka'boge ka tiki, “Taalo uugaara kidi illi Kayisar.”

¹⁶ Keere kungngo ikiri Bilatus ka anangnga i'i eene kaco tabünnü i'i ka salii'bi, kikiiri ka 'duga Yasu kunggene iini.

Yasu abünnünja ka salii'bi

(Matta 27.32-44; Murkus 15.21-32; Lüüka 23.26-43)

¹⁷ Ikiri Yasu ka öö'dö kürö a'duga salii'bi yiini aco a 'buugu tiya ana eere a'da Dho ma Üüdü ya, (ya kadu ma Yahüüdü ka tümünü i'i a'da Jüljüsa ya).

18 Kabünnü i'i ka salii'bi kanna nja kadu keera, ömö'di öccö ka 'dakeyi tiya aya ka 'dakeyi tiya, a Yasu tanna kene ka söödö.

19 İkirî Bilatus ka ta'dala ndagee'di ko'do ka salii'bi adarigiri ada kide a'da, "YASU YA MA NASIRA YA I'I YA UUGAARA MA YAHÜÜDÜ."

20 A Yahüüdü kadhabbu tagiiri tumma no, kudumma a 'buugu tiya miini ya akete ka anya, karigiri ada kide a tumma ma Yahüüdü nja tangga Latiini nja tangga Yünan.

21 İkirî naguugaara ma ka'boge ma Yahüüdü ka tiki a Bilatus, "Fa tarigiri a'da, 'Uugaara ma Yahüüdü,' lakiini arigiri a'da, 'Ömö'di ya iki a'da i'i ya Uugaara ma Yahüüdü.' "

22 İkirî Bilatus ka tiki eene, "Nüümö yeede ka tarigiri ya, atütü nggeege."

23 Ka nasigira ka bünnü Yasu ka salii'bi ya, ka'duga en'di yiini kasümünaana kene ku'bu egüisö, a tasigira ya ta'duga yiini, aya ta'duga yiini, ka'duga ten'di ma oona miini mar'dadene ndama ta'doogo möö'dö ku'bu taalo mar'dadene nye'd'de.

24 A nasigira tökönö tiki, "Kada fa tagodho aana ten'di ma oona ku'bu, illi angnga tafanna muduru angnga taküüröönö mara ta'dinggo ka mada?" Amang ka tumma ma sorne co ööye miini,

"Kasümünaana en'di yeede kene ku'bu
kafanna tamuduru ma ten'di tammo eede."

I'i yungngo nasigira ka tüüni.

²⁵ A kadu na kannu ka salii'bi tiya Yasu kete no, nïimö miini nja ñnye tammo nïimö, Mariyom aka ma Kilooba nja Mariyom Almajdaliya.

²⁶ A Yasu tasala nïimö miini ka 'dïngnge nja tatalaadene tiya iini ka asaasa i'i ya, ñkiri ka tiki a nïimö tammo iini, "Aka mo, 'bii'bala yüüdü i'i yungngo,"

²⁷ ñkiri ka tiki a tatalaadene, "Nïimö müüdü oogo mungngo." Ndama uuru tanno miini no ñkiri tatalaadene ka a'duga oogo aaco 'di tiya iini.

Inde na Yasu

(Matta 27.45–56; Murkus 15.33–41; Lüüka 23.44–49)

²⁸ ñkiri Yasu ka ndussu a'da asa eema nye'd'de tafaradene ñkiri ka tiki, "Kagu tenege a'a." Afa ma tiya Sorne ka tiki ata tïimö.

²⁹ A'da maganna dho kide madigine a kembelö, kikiiri ka mi'dini sifinja ka 'boola ma timerö kollo ka kembelö kunggu coo'do kümmünü kini ka nïinö.

³⁰ Aga Yasu ka tagolo kembelö iki, "Asa eema tafaradene nye'd'de." Iti ku'bu eyi.

Yasu üfudene ka tügüle

³¹ Ka uuru tanno miini no kindinaana kadu oona ku'bu ma uuru ma Sa'bidi, ñkiri Yahüüdü ka tiki a Bilatus a'da, afa kene ka'buna kadu na bünnünja ka salii'bi no ka uune kunggu eege ku'bu, kudumma Yahüüdü taalo kasaasa oofu yeene ka tütü ka salii'bi ka uuru ma Sa'bidi, kudumma uuru ma Sa'bidi ñdhindhï.

³² Ìkírì nasigira kòò'dò ka'buna uune na òmò'dì tiya dhidha ya nja tiya eere ya na bùnnünja ku'bu nja Yasu no.

³³ A kene kandò'dò ka Yasu ya, kaduna i'i ka teyi itaalo ka'buna i'i ka uune.

³⁴ Lakiini tasigira kònò ùfù i'i ka tügùle a kandha eriidò tò'dò kùrò nja 'biidi.

³⁵ Òmò'dì ya adìnò kide ya eema tumma dhorro, i'i ussu a'da eema i'i tumma dhorro amang kada tamma.

³⁶ Amang ka tumma tanno sorne ka tiki no, co ööye miini, “Taalo ku'ba yiini ungodho kungngo ara ta'bunadene.”

³⁷ A sorne tiki afe'de, “Ara kadu sa kiji òmò'dì ya ùfù i'i ya.”

Tatù'bùdene na Yasu

(Matta 27.57-61; Murkus 15.42-47; Lüüka 23.50-56)

³⁸ Ìkírì Yüüsif ya ma Raama ya aga tatalaadene tiya Yasu ka kùdhù, kudumma iini ka ri'ba a Yahüüdù, ò'dò iki a Bilatus anangnga Yasu iini, ìkírì ka 'duga oofò ya Yasu.

³⁹ Ìkírì Nikòdimus ya agöö'dò ka Yasu ooso kungngo ya nja Yüüsif, ò'dò a kondho ma-tonggoonyo a felengidhi tamana ma nakajine kukumu kadu kiidoona kaco iisine ana awwa.

⁴⁰ Kikírì ka 'duga Yasu ka'bürù i'i ka oona a ten'di nja kondho afa tatù'böönò na Yahüüdù no kungngo.

⁴¹ Kita eene ka tabünnü Yasu kide ya, raaga inggide, ka raaga tiya miini ya la ma oofò inggide

aleefe takii'dödene, ömö'di tüfürü tatü'büdene kide.

⁴² Kikiri ka tü'bü Yasu kide kudumma eene ka 'digaana, kudumma uuru ma tindinaana oona ku'bu, a la ma oofu akete kene taalo agu'b'ba.

20

Uuru ma tafiki'dö na Yasu

¹ Ka uuru ma Lahada mikiri Mariyom Almajdaliya ka tunggeene ligitaka so'd'do a'da aleefe 'buugu tirifirifi maco la ma oofu maluna dhembeliili ka a'dugadene ka inye.

² Mikiri ka tareere maco ka Samaan Bütrüs nja tatalaadene tiya Yasu ka asaasa i'i ya, miki eene, "Ka'duga Uugaara ka la ma oofu ungnö taalo kussu kanangna i'i kiga."

³ İkiri Bütrüs nja tatalaadene töccö kaco la ma oofu.

⁴ Kada küssö ateera meene ka dhidha illi tatalaadene aküpü Bütrüs aaco la ma oofu ka dhidha.

⁵ İti ku'bu asala co teene miini asala en'di yeene ka ta'bürü i'i ka oona iini ya, illi i'i taalo inynyo la ma oofu ka teene.

⁶ A Samaan Bütrüs tö'dö kini keere arooro kico la ma oofu asala en'di ka 'büdhülü.

⁷ A mandiili ma aganna ka Yasu ka üüdü mo ta'dukunjaana ko'do, ungnodho oogo, taalo makete ka en'di ma tatü'böönö.

⁸ Keere kungno, ikiri tatalaadene ya adhe a Bütrüs ya, kico la ma oofu asala amma kide.

⁹ Kudumma eene ka tüfürü tagussu tumma na ka Sorne ma Masala no, iki a'da Yasu ara tafiki'dö ndama inde.

10 İkirî kadalaadene ka tafada kaco 'dî tiya eene.

*Yasu atele oona a Mariyom Almajdaliya
(Matta 28.9-10; Murkus 16.9-11)*

11 A Mariyom ta'dîngnge ana ko'do ka la ma oofu kürö mafara, miti ku'bu ka la ma oofu mafara,

12 maasala kadhangga keera ana en'di ka oona kada ka'bassa katemmi ka 'buugu tiya Yasu ka taganna kide ya, ökönö emmi ndama üüdü, aya ndama uune.

13 A kadhangga na eera no tiki oono, “Ka aka mo, minna agu o'o nafara?”

Miki eene, “Ka'duga Uugaara yeede, taalo a'a nussu kanangnga i'i kiga?”

14 Kono ka tiki nggeege ya, maasala keere maasala Yasu ka 'dîngnge ana ko'do mitaalo mussu a'da Yasu i'i ya miini.

15 İkirî Yasu ka tiki oono, “Ka aka mo, minna agu o'o nafara? O'o nasaasa mada?”

Miki kide a'da ömö'dî ma 'booro i'i ya miini, miki iini, “Ka ömö'dî eede, üürü o'o na'duga i'i 'dee, la a'a kita üdü ka anangnga i'i kide ya amang kede co ta'duga i'i.”

16 İkirî Yasu ka tiki oono, “Ka Mariyom.”

Mikîrî ka tassa kini mussu i'i, miki iini, “Rab-buni,” Tatalaana a tangga Yahüüdü.

17 İkirî Yasu ka tiki oono, “Fa tûmmü a'a ka oona a nîsö, kudumma eede ka tûfürü tasîrîgö coo'do ka Pupa, lakiini unggeene naco ka nagöre tanno eede no niki eene a'da, 'Ara a'a co ka Pupa tiya eede a'da a Pupa tiya ada, Masala meede a'da ma tammo ada afe'de.' ”

18 Mikiri Mariyom Almajdaliya ka tafada maco madirina eema a kadalaadene a'da oogo madinö ka Uugaara, oogo madirina eene a'da i'i ya tirina tumma no oono.

Yasu atele oona a kadalaadene tanno iini
(Matta 28.16-20; Murkus 16.14-18; Lüüka 24.36-49)

19 Ka uuru ma Lahada siiya kungngo ka kanna kadalaadene ka la, keere ka naginyeene eene kari'ba a Yahüüdü. İkiri ka öö'dö a'dingnge kene ka söödö, iki eene, "A'a nöøjülü aaga."

20 İkiri ka ala iisine eene nja tügüle, kiki kadalaadene ka tadhodho kene ka tasala Uugaara.

21 İkiri Yasu ka tiki eene afe'de, "Nöøjülü aaga, afa ma Pupa ka kürünü a'a kungngo, ara a'a tagürünü aaga."

22 Kini ka tiraana nggeege ya, iki ka fülle ada kene ka oona iki eene, "Aaga 'duga Koronggore ya Insili ya.

23 Üürü aaga kaadha ka tatoroko tanno ömö'di kara taadha, üürü aaga taalo kaadha kene, taalo kara taadha."

Yasu atele oona a Tööma

24 A tatalaadene ökönö ana kene no ö'dö kada'baaga kafünü eera no ana eere a'da Tööma (a'da Miiso) akitaalo, ya Yasu ka tagöö'dö kene.

25 İkiri kadalaadene ka tiki iini, "Kadinö ungnö ka Uugaara."

İkiri ka tiki eene, "Taalo a'a nara tamma illi eede ka tasala kijeene ma namusmara kini ka iisine nanangnga 'baniisö yeede ka 'buugu ma

namusmara, nanangnga iisine neede kini ka tügüle.”

²⁶ Ka füngngö ka ndö'dö iidümmü afünü iidoona ya, a kadalaadene kungngo ka la afe'de a'da Tööma inggide nja eene a'da kateere naginyeene, ikiri Yasu ka öö'dö a'dingnge kene ka söödö iki eene, “A'a nööjülü aaga.”

²⁷ İkirı ka tiki a Tööma, “Aayu a 'banıısö tiya üüdü kita nassa kede ka nıısö nöö'dö, aayu a nıısö nanangnga kede ka tügüle nafa ta'doore ka eedi, lakiini namma.”

²⁸ İkirı Tööma ka tiki, “Uugaara yeede nja Masala tammo eede.”

²⁹ İkirı Yasu ka tiki iini, “Ka Tööma, namma o'o kudumma üüdü ka tadinö kede! A'diila ada a kadu tanno amma a'da taalo kijöögö no.”

³⁰ Eema inggide adhabbu keefe, a Yasu ka tagalinggo ka kadalaadene kidha, illi i'i taalo ikirinja ka sorne tiya.

³¹ İlli eema ya ikirinja kita, amang kada tamma a'da Yasu i'i ya Almasiıhi 'Bii'bala ma Masala, amang kada taluna tefe ka 'dı ana eere tiya iini ada kara tamma kini.

21

Yasu atele oona a kadalaadene tanno na iidümmü kafünü eera no

¹ A Yasu tala oona a kadalaadene tanno iini afe'de ka tinggini ma to ma Tabariya.

² A'da kaganeene nja Samaan Bütrüs nja Tööma yeene ka tümmünü i'i a'da Miiso ya, nja Nasanayiil ya ama Kaana ma ka Jaliil mo, nja

laala tiya Za'bedi, nja kadalaadene tanno Yasu könö keera.

³ İkiri Samaan Bütrüs ka tiki eene, “Ara a'a co takinne kilöögö.”

Kikiri ka tiki iini, “Ara ungnö co nja o'o tekere.” Kikiri ka öö'dö kürö kaka ka mürkabü, lakiini eege ka ooso tanno in'dili no taalo kümümü midigilöögö 'do.

⁴ Ligitaka kungngo a Yasu ta'dingnge ka tinggini ma to, a kadalaadene taalo kussu a'da Yasu i'i ya miini.

⁵ İkiri ka tümünü eege iki eene, “Kateefe ma a'a taalo aaga kümümü midigilöögö?”

Kiki iini a'da, “Kaw.”

⁶ İki eene, “Aaga ra'baga sa'baka co 'büidi ndama 'dakeyi ma nüsö ma kuri ma mürkabü amang kada tümümü nüimö.” Kikiri ka tara'baga sa'baka co kitaalo kambaanya töösi, kudumma iini ka tigne a kilöögö.

⁷ İkiri tatalaadene ya Yasu ka asaasa i'i ya, ka tiki a Bütrüs, “Uugaara i'i ya miini!” Areere kungngo ya ka Samaan Bütrüs ka föönyö iini ka tiki a'da Uugaara ya miini, ikiri ka kirmi ten'di iini ka oona kudumma iini ka taganeene ana oona ku'bu afiri co 'büidi.

⁸ İkiri kadalaadene ökönö ka öö'dö a mürkabü köösi sa'baka adigine a kilöögö kide, kudumma eene kitaalo ka ku'b'ba ka tinggini ma to illi namitiri kö'dö miya.

⁹ A kene ka ndöö'dö ko'do ka 'dukundaala ya, kasala issi ma kiya ka finne a kilöögö kide nja miteene.

10 Ìkírì Yasu ka tiki eene, “Aaga ö'dö a kilöögö tanno ada ka tümööönö 'bitíngö no.”

11 Ìkírì Samaan Bútrüs ka öö'dö ko'do asirö mürkabü asisigi sa'baka ka 'büdhülü kadigine a kilöögö kadhabbu köö'dö 153, lakiini salla kada dhabbu tanno eene no taalo sa'baka öörese.

12 Ìkírì Yasu ka tiki eene, “Aaga ö'dö aaga tagu eema.” Taalo öccö ana kene a'buna eedi ma tindini i'i a'da, “O'o na mada?” Kudumma eene katussu a'da i'i ya Uugaara.

13 Ìkírì Yasu ka öö'dö a'duga miteene anangnga eene nja kilöögö afe'de.

14 Anda iidoona ka Yasu ka tatele oona a kadalaadene tanno iini jiddi miini ka takafiki'dö ndama inde.

Yasu nja Bútrüs

15 Kene kandaguri ya, ìkírì Yasu ka tiki a Samaan Bútrüs, “Samaan 'bii'bala ya Yühanna nasaasa o'o a'a natagii'bi tasaasa na kadu tanno nye'd'de kungngo?”

Iki iini a'da, “Ìi, Uugaara, nussu o'o a'da nasaasa a'a o'o.”

Ìkírì Yasu ka tiki iini, “Asaana a kidheefele tanno eede.”

16 Afada indini i'i afe'de, “Ka Samaan 'bii'bala ya Yühanna, nasaasa o'o a'a dhorro?”

A Samaan tiki iini, “Ìi, Uugaara nussu o'o a'da a'a nasaasa o'o.”

Ìkírì Yasu ka tiki iini, “Asaana a kidheefele tanno eede.”

17 Afada indini i'i tiidoona afe'de, “Ka Samaan 'bii'bala ya Yühanna, nasaasa o'o a'a?”

İkiri Bütrüs ka koroo'bo kudumma Yasu ka tindini i'i tiidoona a'da, "Nasaasa o'o a'a." İkiri ka tiki, "Ka Uugaara, nussu o'o eema nye'd'de kungngo, nussu a'da nasaasa a'a o'o."

A Yasu tiki iini, "Asaana a ki'biini tanno eede.

¹⁸ Ara a'a tadirina tumma o'o dhorro, küdü ka takaleefe takadhilla ya, naga kirni en'di küdü ka oona unggodho o'o nunggunaana ku'bu kita üdü ka asaasa co kita, lakiini küdü kanda dhabbu ya ara o'o ta'diniga iisine nüüdü coo'do ara ömö'di ökönö ka kirni ten'di ümmünü o'o ka tino matara co a 'buugu tiya üüdü ka titaalo nasaasa co ya."

¹⁹ A Yasu atiraana nggeege kudumma iini ka tussu inde na Bütrüs kara teyi, indhigi Masala ko'do iini no, ikiri ka tiki iini, "Uurna a'a keere."

²⁰ A Bütrüs tasala keere asala tatalaadene ya Yasu ka asaasa i'i ya, ka to'd'do kene keere, i'i yungngo agöö'dö ka Yasu kita eene kagu eema ooso kungngo, a'dangnga 'dugeere ka Yasu iki iini, "Ka Uugaara, mada i'i yungngo ara tümünü o'o a kadu ngo?"

²¹ Aga Bütrüs ka tasala i'i ya, iki a Yasu, "Ka Uugaara, niki o'o nya ka taya?"

²² A Yasu tiki iini, "Üürü kede ka asaasa i'i ka eefe ka 'di ara a'a ka öö'dö, aminna yüüdü inggide? Aayu kede keere."

²³ A tumma no tanyala ku'bu ka kadu 'do a'da tatalaadene ya taalo ara teyi, lakiini Yasu taalo iki a Bütrüs a'da i'i taalo a teyi, lakiini iki iini, "Kede kara tasaasa a'da eefe ka 'di ara a'a köö'dö, aminna yüüdü inggide?"

²⁴ Tatalaadene ya miini ya i'i yungngo adinö ka eema tiya adarigiri ada ka sorne, ungnö tussu a'da tumma niini ka timin'da.

²⁵ Eema inggide adhabbu a Yasu ka talinggo üürü arigiridene nye'd'de ya, niki a'a a'da taalo kasorne miini na arigiridene no kara ta'dimo ka 'bühülü nye'd'de.

Katcha

Katcha-Kadugli-Miri: Katcha (Old Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Katcha-Kadugli-Miri)

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

bc98a4a0-1c85-5c7a-932a-7dcefd213f80